

X-600 2/39

INDEX TO THE
ANDHRA PRADESH LEGISLATIVE ASSEMBLY DEBATES
OFFICIAL REPORT

CONTENTS

Vol IV—No 1

19th June 1972 (Monday)—29th Jyestha, 1894, S E

PAGES

Condolence Motion, re

Demise of Sri D Sanjivayya, former Chief Minister—
Adopted

1

Vol IV—No 2

20th June, 1972 (Tuesday) 30th Jyestha, 1894, S E

Oral Answers to Questions

39

Announcements

re Nominations to the Business Advisory Committee

60

re Panel of Chairmen

60

Condolence Motion

re Demise of Sri T N Venkatasubba Reddy, former
M.L A —Adopted

60

Papers laid on the Table

The Andhra Pradesh Agricultural Lands (Prohibition
of Alienation) Ordinance, 1972 .. .

63

The Andhra Pradesh Vacant Lands in Urban Areas
(Prohibition of Alienation) Ordinance, 1972 .. .

63

The Andhra Pradesh Agricultural University (Amend-
ment) Ordinance, 1972 .. .

Notification issued under section 16 of the Andhra
Pradesh Motor Vehicle Taxation Act, 1962 (G.O
Ms No 2002, dated 31-12-1971) .. .

Notification issued under section 9 of the Andhra Pra-
de� Motor Vehicles Taxation Act, 1963 (G.O Rt
No 437, Home, dated 16-2-1972) .. .

64

Government Bills

The Andhra Pradesh Agricultural Lands (Prohibition of Alienation) Bill, 1972—(Introduced)	65
The Andhra Pradesh Vacant Lands in Urban Areas (Prohibition of Alienation) Bill, 1972 (Introduced)	68
Discussion on the Fire Accidents in the State (Not concluded)	68

Vol. IV—No 3

21st June 1972 (Tuesday).—31st Jeystha 1894, S E

Oral Answers to Questions	111
No-Confidence Motion (Leave refused)	129

Papers laid on the Table

G O Ms No 250, G A (Elections-A) Department, dated 1-3-1972 making an amendment to the Andhra Pradesh Deputy Speaker and Deputy Chairman Travelling Allowance Rules, 1961 ..	130
Annual Report on the working and affairs of the Republic Forge Co , Ltd , Hyderabad for 1970-71	130
Annual Report on the working and affairs of the Andhra Pradesh Industrial Development Corporation, Ltd., Hyderabad for 1970-71 ..	131
Amendments to the Andhra Pradesh Khadi and Village Industries Board Rules	131
Notification issued under section 9 of the Andhra Pradesh Motor Vehicles Taxation Act, 1963 (G O. R T No 665, Home dated 3-3-1972).. ..	131

Government Resolution :

re : Electing a representative to service on the Regional P & T., Advisory Committee	131
--	-----

Government Bills :

The Andhra Pradesh Agricultural Lands (Prohibition of Alienation) Bill, 1972 (Not concluded)	132
Discussion on the fire accidents in the State (Not concluded)	153

PAGES**Vol IV—No 4**

22nd June 1972 (Thursday)—1st Ashadha, 1894, S.E.

Oral Answers to Questions	171
Short Notice Question and Answer	195
Written Answers to Questions	200
Business of the House	201

Papers laid on the Table

Rules issued in G O Ms No 1767, Home, dated 20-10-1967 under the Andhra Pradesh Charitable and Hindu Religious Institutions and Endowments, Act, 1966	201
G O Ms No 796, Home, dated 30-5-1970 containing and amendment to the rule issued in G O Ms No 1366 Home, dated 20-9-1969 under the Andhra Pradesh Charitable and Hindu Religious Institutions and Endowments Act, 1966	201

Government Bills

The Andhra Pradesh Agricultural University (Amendment) Bill, 1972 (Introduced)	202
--	-----

The Andhra Pradesh Agricultural Lands (Prohibition of Alienation) Bill, 1972 (Referred to the Regional Committee)	202
---	-----

The Andhra Pradesh Vacant Lands in Urban Areas (Prohibition of Alienation) Bill, 1972 (Referred to the Regional Committee) ..	222
---	-----

Vo. IV No 5

23rd June, 1972 (Friday) 2nd Ashada , 1894, S.E.

Oral Answers to Questions	241
Short Notice Questions and Answers	274

Point of Information :

re . Power supply position in the State	276
Presentation of the Annual Financial Statement (Budget) for 1972-73	277
Appendix	310

GENERAL INDEX

'A'

ANJANEYA SARMA, SRI G V

- Qn re
 Retirement age of the teachers 200-201

Announcement re

- Nominations to the Business Advisory Committee 60
 Panel of Chairman 60

ASIF PASHA, SRI

- Discussion on the Fire Accidents in the State 86-87

'B'

BASIREDDY, SRI P

- Condolence Motion re
 Demise of Sri D Sanjivayya .. 10

BHAGAVANTHA RAO, SRI A

- Papers laid on the Table 201
 Presentation of the Annual Financial Statement
 (Budget) for 1972-73 .. 277-345

BHASKARARAO, SRO A

- Discussion on the Fire Accidents in the State .. 84-86

Bills (Government)

- The Andhra Pradesh Agricultural Lands (Prohibition
 of Alienation) Bill, 1972—Introduction .. 65-67
 The Andhra Pradesh Agricultural Lands (Prohibi-
 tion of Alienation) Bill, 1972 .. 133-153
 The Andhra Pradesh Vacant Lands in Urban areas
 (Prohibition of alienation) Bill, 1972 Intro-
 duction .. 68
 Business of the House 201

CHAKRADHARA RAO, SRI V

Discussion on the Fire Accidents in the States 106-107

Government Bill

The Andhra Pradesh Vacant Lands in Urban Areas
(Prohibition of Alienation) Bill, 1972 236

CHINNAYYA, SRI Y

Discussion on the Fire Accidents in the State 94-95

Condolence Motion re

SRI D SANJIVAYYA 138

Demise of Sri T N Venkatasubba Reddy, former
M.L A. 60-63

Discussion on the Fire Accidents in the State 68-109

153-170

ESHWARI BAI, SMT J.

Qn. re

Allegations against the Director of Medical and
Health Services 54-55

Report on the Charges levelled against the Vice-Chan-
cellor of Agricultural University 51-54

Murder of Sri George Reddy 171-179

Prevention of Corruption Law to Ministers 183-185

GOVARDHAN REDDY, SRI P.

Government Bill :

The Andhra Pradesh Vacant Lands in Urban Areas
(Prohibition of Alienation) Bill, 1972 226-227

Government Bill

The Andhra Pradesh Agricultural Land (Prohibition of Alienation) Bill, 1972 .. 202-222

The Andhra Pradesh Agricultural University (Amendment) Bill, 1972 .. 202

The Andhra Pradesh Vacant Lands in Urban Areas (Prohibition of Alienation) Bill, 1972 .. 222-239

'H'**HANUMANTHA RAO, SRI A****Qn. re**

Protected water supply schemes 241-245

'K'**KASAYYA, SRI CHEKURI**

Discussion on the Fire Accidents in the State .. 100-101

KOTIAH, SRI A**Qn. re :**

Accumulation of Tobacco 258-262

KOTAYYA, SRI G

Discussion on the Fire Accidents in the State .. 91-92

'N'**NAGESWARARAO, SRI VASANTHA.**

Discussion on the Fire Accidents in the State .. 92-93

NAGI REDDY, SRI M**Qn. re .**

Abolition of Death Sentence 128+129

Appointment of Expert Committee on Levying Tax on Agricultural Income 41-45

Arrest of Hon 1st Class Magistrate 182-183

Beating of Harijans of Hukumpeta village, Polavaram Taluk by Upper Castes 179-182

High Power Commission on the working of Panchayat Raj Institutions 251-258

Misappropriation of funds in Co-operative Marketing Society, Rayadurg	123-125
Murder of Sri George Reddy	171-179
Settlement of Krishna Water Dispute	264-265
Strike by the labourers of Barium Chemical Factory at Kothagudem	190-192
Suspension orders on Police Superintendents	183
NARASAYYA, SRI K	
Discussion on the Fire Accidents in the State	103-104
NARASIMHARAO, SRI P V	
Bills (Government)	
The Andhra Pradesh Agricultural Lands (Prohibition of Alienation) Bill, 1972	65-67
The Andhra Pradesh Agricultural Lands (Prohibition of Alienation) Bill, 1972	219-222
The Andhra Pradesh Agricultural Lands (Prohibition of Alienation) Bill, 1972	133-134
The Andhra Pradesh Vacant Lands in Urban areas (Prohibition of alienation) Bill, 1972 Introduction ..	68
Discussion on Fire Accidents in the State	153-170
Government Bill	
The Andhra Pradesh Vacant Lands in Urban Areas (Prohibition of Alienation) Bill, 1972 ..	222-226 & 237-238
NARAYAN REDDY, SRI M.	
Discussion on the Fire Accidents in the State	96-97
No-Confidence Motion	129-130
OMKAR, SRI M.	
Discussion on the Fire Accidents in the State ..	99-100
Government Bills ..	
The Andhra Pradesh Agricultural Lands (Prohibition of Alienation) Bill, 1972	213-215

Qn. re :

Report on the Charges levelled against the Vice-Chancellor of Agricultural University	51-54
Strike by the labourers of Barium Chemical factory at Kothagudem	190-192
 ‘P’.	
Papers laid on the Table	201
Amendment to the Andhra Pradesh Khadi & Village Industries Board Rules	131
Annual Report of the Working and affairs of the Andhra Pradesh Industrial Development Corporation Ltd., for 1970-71	131
G O Ms No 250 G A (Elections A) Department Dated 1-3-72 Amendment to the Andhra Pradesh Deputy Speaker and Deputy Chairman Travelling Allowance Rules, 1961	130
Notification issued under sec 9 of the Andhra Pradesh Motor Vehicles Taxation Act 1963	131
Notification Issued Under Section 9 of the Andhra Pradesh Motor Vehicles Taxation Act, 1963	64
Notification issued under Section 16 of the Andhra Pradesh Motor Vehicles Taxation Act, 1963	64
The Andhra Pradesh Agricultural University (Amendment) Ordinance, 1972	63
The Andhra Pradesh Vacant Lands in Urban areas (Prohibition of Alienation) Ordinance , 1972	63
PAPI REDDY, SRI S	105-106
Discussion on the Fire Accidents in the State	105-106
PARASURAMA NAIDU, SRI CH —	90-91
Discussion on the Fire Accidents in the State	90-91
Government Bills—	105-106
The Andhra Pradesh Agricultural Lands (Prohibition of Alienation Bill, 1972	202-207
The Andhra Pradesh vacant Lands in Urban Areas (Prohibition of Alienation) Bill, 1972	232-234

Point of Information re .

Power Supply position in the State 276

Presentation of the Annual Financial Statement
(Budget) for 1972-73 277-345

PURUSHOTHAMA RAO, SRI T

Question re

Report on the charges levelled against the Vice
Chancellor of Agricultural University 51-54

Q.

Question re

Abolition of Death Sentence 128-129

Abolition of Land Revenue 39-41

Accumulation of Tobacco 258-262

Allegations against the Director of Medical and
Health Services 54-55

Alterations made to the private residence of
Ex Chief Justice 125-128

Andhra Pradesh Electricity Board 192-195

Appointment of Expert Committee on Levying Tax
on the Agricultural Income 41-45

Arrest of Hon'ble 1st Class Magistrate 182-183

Beating of Harijans of Hukumpeta village, Polavaram
Taluk by upper Castes 179-182

Constitution of a panel to review the assignment of
Government Lands 195-196

Constitution of Construction Corporation 262-264

Establishment of Paper Mill in Cuddapah District 120-121

Establishment of Paper pulp factory at Chintapalli 121-122

Foreign aid to Hospital Construction at Vidyanagar 186-189

High Power Committee on the working of Co-operative
Societies 122-123

High Power Commission on the working of Panchayat
Raj Institutions 251-258

Illegal Transfer of Fertilisers from Guntur District Marketing Societey	125
Issue of Pattas to the Banjar Cultivators in Visakha-patnam Taluk	47-51
Issue of permanent pattas to the non-tribals in the Malkavaram village, Kothagudem Taluk	45-47
Lorry accident near Vijayanagar Nellore District	189-190
Master Plan for High-yielding variety of paddy crop	196-198
Misappropriation of funds in Co-operative Marketing Society, Rayadurg	123-125
Murder of Sri George Reddy	171-179
New Buses purchased by the R T C	265-273
New Railway Lines in Five Year Plan	111-120
Payment of Salaries to the teaching staff of Schools at Vakadu, Nellore District	57-59
Prevention of Corruption Law to Ministers	183-185
Protected water supply schemes	241-245
Protected water supply scheme for Gundlapally etc., Villages	245-247
Raising the limit of public borrowing	198-200
Reorganisation of A P S.R.T C	274-276
Report on the charges levelled against the Vice-Chancellor of Agricultural University	51-54
Retirement age of the teachers	200-201
Retreading unit for A P S R T C	273-274
Settlement of Krishna water Dispute	264-265
Shortage of Drinking Water in Killapur Taluk	247-251
Strike by the labourers of Barium Chemical Factory at Kothagudem	190-192
Supply of Power to the Tobacco Industry	56-57
Suspension of Mahant of Sri Hathi Ramji Mattam of Tirupathi	55-56
Suspension orders on Police Superintendents	183

R

RAJAGOPALA REDDY, SRI

Discussion on the Fire Accidents in the State .. 107-108

RAMANADHAM, SRI K

Discussion on the Fire Accident in the State .. 102-13

RAMA RAO, SRI D

Discussion on the Fire Accidents in the State .. 89-90

RANGADASS, SRI K

Discussion on the Fire Accidents in the State .. 95-96

RAO, SRI C V K

Bills, Government

The Andhra Pradesh Agricultural Lands (Prohibition of Alienation) Bill, 1972 .. 65-66-67

The Andhra Pradesh Agricultural Lands (Prohibition of Alienation) Bill, 1972 .. 135-137

Discussion on the Fire Accidents in the State .. 80-82

Government Bill

The Andhra Pradesh Vacant Lands in Urban Areas (Prohibition of Alienation) Bill, 1972 .. 228-231

RATNASABHAPATHI, SRI B

Discussion on the Fire Accidents in the State 93-94

Government Bills .

The Andhra Pradesh Agricultural Lands (Prohibition of Alienation) Bill, 1972 207-211

Question re .

Constitution of a panel to review the assignment of Government lands .. 195-196

Establishment of Paper Mill in Cuddapah District .. 120-121

Murder of Sri George Reddy .. 171-179

Report on the charges levelled against the Vice-Chancellor of Agricultural University .. 51-54

RAJAB ALI, SRI MD

Question re

Issue of permanent pattas to the non-tribals in
Malkavaram Village, Kothagudem Taluk 45-47

RAMANA, SRI P V

Question re

Establishment of Paper pulp factory at Chintapally 121-122

RAMA SARMA, SRI B

Question re

Protected water supply scheme for Gundlapallv etc.,
villages 245-247

RANGADAS, SRI K

Question re

Shortage of Drinking Water in Kollapur Taluk 247-251

RATTIAH, SRI G. V

Question re

Supply of Power to the Tobacco Industry 56-57

Resolution (Government) re

Electing a representative to serve the Regional
P & T Advisory Committee .. 131-132

S.

SANYASIRAO, SRI P.

Discussion on the Fire Accidents in the State .. 101-102

Government Bills .

The Andhra Pradesh Vacant Lands in Urban Areas
(Prohibition of Alienation) Bill, 1972 .. 227-228

Question re .

Issue of pattas to the Banjar cultivators in Visakhapatnam taluk 47-51

SATYANARAYANA, SRI V.**Bills (Government) .**

The Andhra Pradesh Agricultural Lands (Prohibition of Alienation) Bill, 1972	140-148
---	---------

Business of the House	201
-----------------------	-----

SATYANARAYANA SRI VANKA

Discussion on the Fire Accidents in the State	104-105
---	---------

Question re

Constitution of Construction Corporation	.. 262-264
--	------------

Murder of Sri George Reddy	.. 171-179
----------------------------	------------

SPEAKER MR.**Announcement re**

Nomination to the Business Advisory Committee	60
---	----

Panel of Chairman	.. . 60
-------------------	---------

Government Bill

The Andhra Pradesh Vacant Lands in Urban Areas (Prohibition of Alienation) Bill, 1972	. 239
--	-------

SREERAMULU, SRI A

Discussion on the Fire Accidents in the State	. 87-89
---	---------

Government Bills

The Andhra Pradesh Agricultural Lands (Prohibition of Alienation) Bill, 1972	211-213
---	---------

Question re

Alterations made to the private residence of Ex- Chief Justice	125-128
---	---------

SRIKRISHNA, SRI V.

Discussion on the Fire Accidents in the State	.. - 72-80
---	------------

Governemnt Bills .

The Andhra Pradesh Agricultural Lands (Prohibition of Alienatiōn) Bill, 1972	- 215-218
--	-----------

Question re :

Illegal Transfer of Fertilisers from Guntur District Marketing Society .. .	125
---	-----

SRINIVASUL REDDY, SRI NALLAPAREDDY

Bills (Government) :

The Andhra Pradesh Agricultural Lands (Prohibition of Alienation) Bill, 1972 .. .	65-67
---	-------

The Andhra Pradesh Agricultural Lands (Prohibition of Alienation) Bill, 1972 .. .	148-153
---	---------

Discussion on the Fire Accidents in the State .. .	97-98
--	-------

Qn re

Andhra Pradesh Electricity Board .. .	192-195
---------------------------------------	---------

Foreign aid to Hospital Construction at Vidyaganagar .. .	186-189
---	---------

Lorry accident near Vijayanagar of Nellore District .. .	189-190
--	---------

Master Plan for High-yielding variety of paddy crop .. .	196-198
--	---------

New Railway Lines in IV Five Year Plan .. .	111-120
---	---------

Payment of Salaries to the teaching staff of schools at Vakadu, Nellore District .. .	57-59
---	-------

Raising the limit of public borrowing .. .	198-200
--	---------

Reorganisation of A P S.R T.C. .. .	274-276
-------------------------------------	---------

SURYANARAYANA, SRI G.

Discussion on the Fire Accidents in the State .. .	108-109
--	---------

SUBBA REDDY, SRI B V

Resolution (Government) re :

Electing a representative to serve on the Regional P. & T. Advisory Committee .. .	131-132
--	---------

T.

TIRUMALAYYA, SRI V. B.

Government Bill :

The Andhra Pradesh Vacant Lands in Urban Areas (Prohibition of Alienation) Bill, 1972 .. .	236
--	-----

TULASIDAS, SRI M.

Condolence Motion re	
Demise of Sri D Sanjivayya	9
Discussion on the Fire Accidents in the State	98-99
Government Bill	
The Andhra Pradesh Vacant Lands in Urban Areas (Prohibition of Alienation) Bill, 1972	.. 234-236

V.**VENKATARATNAM, SRI KAKANI****Government Bills**

The Andhra Pradesh Agricultural University (Amendment) Bill, 1972	.. 202
---	--------

VENKATARATNAM, SRI N R

Discussion on the Fire Accidents in the State	82-84
---	-------

VENKATESHAM, SRI D**Qn. re**

Abolition of Land Revenue	39-41
High Power Committee on the working of Co-operative Societies	122-123
New Buses purchased by the R T.C.	265-273
Retreading unit for A P.S R T.C.	273-274
Suspension of Mahant of Sri Hathi Ramji Mattam of Tirupathi	55-56

THE
ANDHRA PRADESH LEGISLATIVE ASSEMBLY
DEBATES

First day of the Second Session of the
Andhra Pradesh Legislative Assembly

ANDHRA PRADESH LEGISLATIVE ASSEMBLY

Monday the 19th June, 1972

The House met at Three of the Clock

(Mr Speaker in the Chair.)

CONDOLENCE MOTION

re : Demise of Sri D. Sanjivayya, former Chief Minister.

The Chief Minister (Sri P V Narasimha Rao) - Sir, I beg to move: This House places on record its deep sense of sorrow at the demises of Sri D Sanjivayya former member of the Andhra Pradesh Legislative Assembly and former Chief Minister and conveys its deep sense of sympathy to the members of the bereaved family

Mr Speaker: Motion moved

శ్రీ పి.వి.నరసింహరావు — అధ్యితా, చాలదాః ఖకరమైన ఈపరిస్థితులలో మనం యానాడు ప్రారంభంలోనే ఒక సంతూష్టిరాగ్యంతో మన సమావేశాన్ని బరుపుకొనడం విచారకరముగాడన్నది కీ జే సంజీవయ్యగారు రాజకీయాలలో ప్రశేషించినపుటినుంచి ఆంధ్రరాష్ట్రంలోనేమి, ఆంధ్రప్రదేశ్ లోనేమి ఒక విషప్పును వ్యక్తిత్వాన్ని కలిగియన్నారు వారు అలంకరించినటువంటి పదవి తేరువచ్చును ప్రతి పరవిలోను వారి విభిషణ తప్పకుండ కనపరచినారు చాలా చిస్టవయస్సులో 50, 51 సంవత్సరముల వయస్సులో పరమపదించడం జరిగింది దానిప్పల్ల మనదేశానికి, రాష్ట్రానికికూడ తీరనిలో టు కలిగిందని చెప్పటానికి ఎలాంటిసందేహంలేదు ప్రప్రదమంగా ఒక హరిజనుడుగా ముఖ్యమంత్రి పాపిని స్వీకరించి యావద్యార్థ దేశాన్ని ఒకవిధంగా సంజీవయ్యగారు గారు ఎతక్కిపై చేసారు వారు మెట్టమెట్ట ముఖ్యమంత్రి అయినాడు ఒక ప్రస్తుతి, ఉత్సాహం దేశంలో కనబడింది ఆనాడు శాసనసభ్యులుగా ఉన్నవారించి యప్పటికి గుర్తువుంటుంది — సంజీవయ్యగారు ముఖ్యమంత్రికావడం థారతదేశంలో అంచరూ ఏకగ్రివంగా హరిషంచారు అనాడు గాంధిగారు కన్నటువంటి కలలు నిజమయ్యవని థావించారు తరువాత సంజీవయ్యగారు అలాలథారత కాంగ్రెసుకు అధ్యక్షులుగా ఎన్నుకోబడినాడుకూడ అలాంటి ఉత్సాహమే దేశంలో కనబడింది సంజీవయ్యగారు కేవలం ఒక వ్యక్తిమాత్రమే

కాదు డాపరాలకు బలహీన వర్గాలకు ఒక ప్రతీకగా, సింబలుగా ఉన్నారు ఆయువలన ఉభీతపర్గాలలో బ్రహ్మండమైన ఉత్సాహంవచ్చింది ఆకాలంలో మహంతా చూశాము ముఖ్యమంత్రిగా ఉన్న ప్రశ్న వారికంట్లో ప్రతిరోజు కొఱ్ప రు ఏమోన్న అక్కుక ఎప్పుకూలేదు — గొంగళ్లనేసుకొని వాంగ బలహీన వర్గాలకు కీ వర్గాలకు చెందిన వారిజనులు గిరిజనులునచ్చి సండోషతండూలుగా వాంగ ఇంటిముదుండేవారు వచ్చిన వారండరినీ పలకరించి వారుచెప్పుకునేది నీనేవాటు వారిప్పాంను తోలగిస్తారనే ఆశాధావకలిగేది చిరువ్వులోవచ్చిన బనాన్ని ఈంగిలించేవారు అయిన వేదిక పై ననిల బడి మాటల్లాడటం ప్రాణంభించాల్సి అపి అనగుక ప్రవాహం చాలా చెక్క టీ థా చ లో దారాంగా మాటల్లాడేవారు మంచి వ్యాఘ్రటి రలిగినవాటు అయినచేస్తే థావాలు చాలా స్పష్టగాంచేని ఆంపున విధింగా ప్రజలను ఉన్నిందించే వాంగు పండువలచీ చేతులో పెట్టినట్లు డొంకతిరుగుడు లేకుండ డై రెప్పగా మాటల్లాడే వ్యాఘ్రం కలిగినవాటు వ్యాఘ్రగా సంబీహయ్యగారు బహుళా చాలా చుట్టుఘ్రాంతిలిన బహుకొద్దిమ కిలో ఒరు అనడంలో అభిమౌత్తిలేదు ఎవరినీ యిబ్బుందులు పెట్టాలని నలం పేశేదు విచిక్క మనస్సులో పెట్టుకునే వాసుకారు ప్రజలసమర్పులు ఎంత త్వరగా పరిపూర్వ ముఅయితే అంత వాంచిని డై రెప్ప పద్ధతిలో పరిష్కరించడానీచి పూనుకొని పని చేసేవారు ప్రిపాండ చుగు అయిం టొలి తిరుగుడు లేకూడ మెనోచుంపు చేయకుండ సేరుగా . . . కాణసినది చేసానని చెప్పడం చేయడం పరిపాలన సాగించడం—అది చూండా చాలమంది యానాడు సంబీహయ్యగారి పంథాను అనుసరించవలసిన అపారం, అది నేర్చుకోవలసిన ఆవసరంటన్నది వారు యువకుల కుల మార్గాల్నాం చాలమంది వాంచిని అన్నస్పిరేషను పొందారు అఱుల కాలవరకు ఉత్సాహపరచారు అగ్నితులుగా వారు కాంగ్రెసు కార్యాలయంలను చాలవరకు ఉత్సాహపరచారు అగ్నితులుగా వారు కాంగ్రెసు కార్యాలయంలను జబ్బుచేయడంవల్ల అస్వస్తవలల్ల, ఎండ్రువ వసిచేయం సాధ్యం కాంగ్రెసు ప్రార్థించాలని అఫీసువచ్చి మూడు నాలుగు గంటలు కర్మాంపదం, అంటికి వెళ్లివారినండరిని పలకరించి మాటల్లాడటం వారికి ఇత్తికిమించిన పనిఅఱుబోయి జబ్బుగా ఉన్న ప్పటికి చేస్తూవచ్చారు వశ్వదాముకోలుండ దేశసేవచేస్తూ దేశసేవలోనే ప్రాంతాలను వడిలారు ఇక్కొద్దిముక్కి కలిగే సోధాగ్యము వారు ఆవిధంగా సార్క్రక జన్మలు వారిఅస్క్రూ శాంతిని, వారిసుటుంబానికి సాను భూతిని తెలియిశేయానికిచ్చిన యాతీర్మానాన్ని సభవారంచరూ ఏక గ్రివంగా ఆమోదించాలని మనవి చేస్తున్నాను

శ్రీ వి శ్రీపట్ట (మంగళగిరి) :—అధ్యక్షా, కీర్తిశేషులు (శ్రీ దామోదగా సంకీహయ్యగారి మరచానికి సంతాపం ప్రకటిస్తూ ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రతిపాదించిన సంతాప శిగ్గాన్నాన్ని బలపరుస్తున్నాను రామోచరం సంకీహయ్యగారితో నాకు ఉమ్ముడి మృద్మాను రాష్ట్రాలోనే పరిచయం ఏర్పడి ది వారు అపుతు కూడ మంక్రీగా ఉన్నారు అపుతున్న మంక్రీతిర్ములందరికంశై వారు చాలా చిన్న

వయసులో ఉన్న వారు హరిజనకుటుంబం నుంచి ఎచ్చి పీస్సు పయిలులో పు ఉన్నత పచవి అలంకరించి అపాంకారం లేకుండా చాలా సమీపతో వ్యాపారం ఏం వ్యక్తి హరిజన ప్రజాశికంచేతనేకాకుండా అగ్రవర్గాలవారిచే కూడ వారు ఎన్న కోబడినారు అగ్రవర్గాలవారుకూడా వారికి అనువరులుగా, స్నేహితులుగా ఉండి వారి నాయక త్యాగాన్ని స్వీకరించినటువంటి వారి అభిమానాన్ని పొందినటువంటివ్యక్తి వారువారిబన కుటుంబంనుంచి వచ్చి ఇతర వర్గాల అభిమానాన్ని చూఁగొన్నటువంటి వ్యక్తి వారు అనేనె పదున్నటో ఉన్న పుట్టికి తర్వాత శాసనాధారి వారు ఉన్నప్పుడు నేను లేకపోయినా, నేను ఉన్నప్పుడు వారు లేపోయినా—నేను ఏవైనా సమస్యలుగురంచి వారి దృష్టికి తీసుకు వెళ్లినపుడు వారు ఆ సమస్యలను త్వరితంగా పరిష్కరించటానికి ప్రయత్నం చేసేవారు వారు ఏపచవి అలంకరించినా, చాలా నముతరి న్యవహరియ్యా వచ్చినారు దేశపురోగతిని వెనక్కులాగిపెట్టాలని కొన్ని ప్రతిపక్షత్వులు ప్రయత్నిస్తూ ఓపవరిస్తున్నటో—వారు అభిమానికి అధ్యక్షతానం అలంకరించి—ఆ ప్రతిపక్షక్కులకు వ్యక్తిరేకంగా నిలబడిన పరిస్థితిలో వారు మరణించటం దేరాని.. సప్చాయః మైని విషయము వారు చాలా కాలం నుంచి జబ్బులో ఉన్నారు బ్లాక్ కాస్టర్ తో బాధపడుతూ—తాను ఎడ్స్కువ కాటం బ్రంబానవి తెలిసినపుటిం, తన ఆయుర్వాయం తగించిని తెలిసినపుటికి, వారు తాను సమ్ముఖ ఆశియం కోసం, లక్ష్మిం కోసగ కల్పిచేస్తూ తన ప్రాచాన్ని కూడ లేక్క చేయిండా పట్టుపడతిలో ఇని చేసిన వ్యక్తి అటువంటి రంజిష్టయ్యగారి మరణానికి గాఢ సంతోషాన్ని తెలియజేస్తూ ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రతిపాదించిన సంతాపిర్మానాన్ని బలపరిశ్శాపన్లు వారి కుటుంబానికి నా సానుభూతిని అంద జీస్తున్నాను

శ్రీ రఘుసభాపతి (రాజంపేట) —అధ్యక్షు సంజీవయ్యగారి మరణాని గాఢ సంతాపాన్ని ప్రకటిస్తూ సభానాయకులు ప్రవేశచేటినీ తీర్మానాన్ని నేను బిలపరుస్తున్నాను సంజీవయ్యగారు అన్ని రంగాలలో, అన్ని అంశులలో ఉన్న ప్పుడు కూడ వారితిలో నాటు సన్నిహితంగా స్నేహితం ఉండేది వారు రాజకీయాలలో అడుగుపెట్టినప్పటినుంచి పెద్దపెద్ద పచ్చలు అలంకరించారు మొట్టమొదట పొర్కమెంట్ సభ్యుడుగా, తర్వాత మంత్రిగా, తర్వాత ముఖ్యమంత్రిగా తర్వాత కేంద్రమంత్రిగా, తర్వాత అభిలాశార్థక కాంగ్రెస్ అధ్యక్షులుగా—ఏ డుధాలు ఉన్న పుట్టి—వారితిలో నాకు సన్నిహితంగా స్నేహితం ఉప్పుది అయితే నేను దానికి పెద్ద విలువ ఇవ్వువలసిన అవసరం లేదని అనుకొంటున్నాను వారు కాలేజీలో చదివేటప్పుడు వారి సమకాలీకునిగా నేను ఆ కాలేజీలో చదివే అవకాశం నాకు దొరికింది. వారి తరగతిలో నేను లేకపోయినా వారు నాకు చాలా సీనియర్ గా ఉండేవారు తరచుగా మొము కలుసుకొనేవారము అనంతపురం కాలేజీలోగాని, మద్రాసు కాలేజీలోగాని వారు నేను చదివేటప్పుడు చాలా సన్నిహితంగా, చాలా ఇంటిమేట్ గా వారితిలో నాకు పరిచయం ఉండేది మొట్టమొట్ట—వారు అంతస్థులోకిరాకముందు, పుపులలోనీఁ రాకమునుపు వారి థావాలు, వైఅరి ఎట్లా ఉండేదో, వారి నడవడిడ ఎట్లా ఉండేదో, వారి బ్రధులు,

శ్రీ బిట్టు ఎట్లూ ఉండేవో నాచి చాలా సన్నిహితంగా తెలుసు తర్వాత వారు పై అంతసులోకే వచ్చి పెద్దపై పచ్చవులు ఆలంకరించినపుడుకూడ ఆ హిమితిటీ, స్వస్థతలో ఏ మాత్రం మార్పు లేకపోవటం అన్నాడి చారి ఫునసును చెప్పుకోటానికి కారణం అవుతుందని మువిచేస్తున్నాను ఈ రోజు సంజీవయ్యగారి మరణంవల్ల ఒక్క అంద్రదేశానికేకాదు మొత్తం భారతదేశానికి తీరని కొరత ఏర్పడింది నేను ఇంకంతే ఎక్కువ చెప్పుకుర్చలేదు ఈరోజు సభానాయకులు ప్రవేశ పెట్టినటువంటి తీర్మానింతో వారు వెలిబుచ్చిన అభిప్రాయాలతో నేను సంపూర్ణంగా మా పాటి పరిపుస్త ఏకీఫిస్తూ సంజీవయ్యగారి కుటుంబాని మన సామఫూతి జెలు. వలసిపరిగా కోరుతున్నాను

Sri Ch Parasuram Naidu (Parvathipuram) — The death of Mr Sanjivaiah is an event which has been mourned all over the nation. Mr Sanjivaiah is very well known for his been loveable personality. He had stuck to his post of duty in last few years of his life, in spite of his illness good cheer has never left his face whenever we went to him in the most arduous situations and difficult circumstances, he was still welcoming us talking to us and trying to explain his position as softly and as well as he could. I know Mr Sanjivaiah for long, his political career is meteoric ever since 1948 he rose from position to position and never looked back. From a small official he rose to the top that the nation can give him. He had occupied all positions of responsibility with dignity, poise and satisfaction to everyone concerned. I know as a legislator and public worker when I had to do something with him and I had to come in conflict with him he had never allowed bitterness to intervene, he had never allowed pettiness to come in. He had always kept up the personal relationship on a very high plane. It is to his credit and it is a matter of inspiration for all of us that in spite of his failing health in the last few days of his life he stuck to his post like Casablanca. He never left any situation of difficulty, he is a magnanimous person with whom contact is a matter of privilege. I whole heartedly associate myself with the resolution which Hon'ble Chief Minister has moved. May the soul of the departed rest in peace.

శ్రీ ఎం టంకార్ (నర్సపేట) — అధ్యయా, కిర్తిశేషులు శ్రీ దామోదరం సంజీవయ్య గారి మృతిపట్ల సంతాపం ప్రకటిస్తూ సభానాయకులు ప్రవేశ పెట్టిన సంతాప తీర్మానాన్ని హృదయ పూర్వ్యంగా నేను మా కమ్మాయిదిస్తు — మార్కిసప్టు — పార్టీ తరపున బిలపనున్నాను సంజీవయ్య గారితో నాకు ప్రత్యక్షమంగా సంబంధం ఏమీ లేదు అయినప్పటిక వారియొక్క నేను, విశేషాలు వారి కార్యక్రమాలు ప్రతినిశ్యం మా గమనంలో ఉండేవి వారు ముఖ్య మంత్రిగా ఎన్నికైన సంజర్పుంలో మా రాష్ట్రపీ వ్యవసాయ కార్బ్రూకి సంఘం నుంచి మేము ప్రప్రథమంగా వారికి ఒక జుఫ సందేశం పాపించాము అపుడు నేను రాష్ట్రపీ వ్యవసాయ కార్బ్రూక సంఘ అధ్యక్షుడనుగా ఉండేవాడిని. “ మీరు వ్యవసాయ కార్బ్రూక కుటుంబానికి చెందిన వారు ముఖ్యమంత్రిగా న్నీకయినారు. మీరు వ్యవసాయ కార్బ్రూక కుటుంబాల ప్రయోజనం కొరకు మీ శక్తివంచన లేకుండా పాటుపడగలరని ఆశిస్తున్నాము వ్యవసాయ కార్బ్రూకులందరు మీ వైపు

ఆ క్రితో చూస్తున్నారు ” అని మా సందేశం పంపించాము మొట్టమొదట వారి రాజకీయాలు, సీద్దాతాలు ప్రత్యేకమైన లీతిలో ఉన్నప్పటికి -- ప్రమాజాతియ వాడులలో వారు ఒకరు వేవలపట్ల అభిమానం కలిగిన నాయకులలో వారు ఒకరు — అని ఆంధ్రదేశం వారిని గ్రిమ్మా వచ్చింది. అటువఁటి ప్రమాజులు పోవడం మన దేశాన్ని పృవసాను తార్కిక లోకానికి తీవ్రమైన నష్టము వారి మరణంపట్ల గాడమైన సంతాపాన్ని తెలుపుఱు వారి కుటుంబానికి నా ప్రగాఢమైన సాంఘిక ప్రకటిస్తూ నురోహారి సభానాయకులు ప్రవేశపెట్టిన సంతాప తీర్మానాన్ని బలంరుస్తున్నాము

శ్రీ సి వి కె రావు (కాథినాడ, — అధ్యక్ష, సభానాయకులు క్రింసంజీవయ్య గారి మరణంపట్ల ప్రవేశపెట్టిన సంతాప తీర్మానమును చేసు నా మంత్రులతో సహా సంపూర్ణంగా బలపరుస్తున్నాను నా సంతాపాన్ని కూడ ప్రకటిస్తున్నాను శ్రీ సంజీవయ్య గారు గత కాలంలో గత రోజులలో పుత్రికా ప్రకటనలు బట్టి చూసేటట్లు ఏ తే ఈ రాష్ట్రానికి మఖ్యమంత్రిగా పోర్ట్ కరఫున కాస్తారనే వదంతులు విన్నాము. కానీ ఈ రాష్ట్రానికి ఈ ఊరికి కిర్మి జేములుగా వచ్చారు బహుళః ఛీచికం యొక్క రహాయం యుదేనేమో ? అయితే సిజానికి మనుష్యుల యొక్క బిలవ పదంని బట్టి కాదు. రాజకీయాల స్వరూపం, దేశం యొక్క భావిష్యత్త మనిషి యొక్క గుణాలను బట్టి ఉంటుంది అని తెలుసుకోవలని ఉంటుంది సంజీవయ్య గారు ఏ పార్టీలో ఉన్నప్పటికి అచున బహు ఉత్తమ స్వభావం ఒలిగిన వ్యక్తి గా నాగఁ గోచరించారు. అయినతో నాకు 25 సంవత్సరాల క్రితం పరిచయం ఏర్పడింది. మొట్టమొగట జనరల్ ఎన్నికలలో ఉమ్మడి మదాను రాష్ట్ర శాసనసభలో అయినతో పరిచయం ఏర్పడింది ఆ రోజులలో మంత్రి కావాలంచే చాల త్యాగం దేని శైలుకు వైపి తల నెరసిస మనిషి అయి ఉండేవారు రాజుగోపాలాచారి గారు ప్రత్యేకంగా మనుష్యులను ఏరి మంత్రులుగా తీసుకొన్నటువంటి వారిలో సంజీవయ్య ఒకరు. రాజకీయగా ఆంధ్రరాష్ట్రానికి అంతగా తెలిసినటువంటి వ్యక్తి కానేకాదు పార్టీలో ప్రత్యేకి ప్రాపం ఉన్న వ్యక్తి అని కూడ నేను అనుకోవడం లేదు వెనకాల 10 మంది శాసనసభ్యులు ఉన్నటువంటి మనిషి కూడ కాదు దూరదృష్టి గలవారు రాజకీయాలలో అయినతో మనం ఏకిథివించినా ఏకిథివించక పోయినప్పటికి ఈ దేశంలో ఒక నాయకుడిగా దూరదృష్టి సంజీవయ్య గారిని మంత్రిగా ఎన్నిక చేసుకోవడం జిగింది ఆ ఎన్నిక సరైనదని కాలం బుఱువు చేసినదని చెప్పాలి వివిధ నాయకులు మారినప్పటికి సంజీవయ్య గారు మంత్రిగా ఉండడం తటస్థించింది రాజకీయాలలో ఉండే రహస్యాన్ని తెలుసుకోకపోయినట్లయితే, అది ఎక్కు వై ఎత్తులు అఁ అనుకోకపోయినట్లయితే ఎటువఁటి మహానీయునికి అయినా కొన్ని గండాలు తప్పుతు. అటువఁటి గండాలకు అయినతోను కావలసి వచ్చినదని నేను థావిస్తున్నాను ముఖ్యమంత్రికి ఉండవలని ప్రత్యేకసుభాలు—ధనికుల ఆధిపత్యంలో ఉండడం, విశదీసి పారించడం, మురాను తయారు చేసుకోవడం పార్టీని తమగుప్పట్ల పెట్టుకోవడం. సంజీవయ్య గారు యివి ఛినమాలు కూడ తెలియని

వ్యక్తి. అందువల్ల నే ఆయన అంతగా రాణించలేక పోయారు అయినట్టుటికి మనిషిగా ఉత్తమ గుణాలు కలిగినవారు. అడ్డినిసైఫీటర్ గా ఉన్న విషయాలను నిర్మిశామాటంగా చెప్పే వ్యక్తి. వీమర్ఘలను ఆపోస్టోలించే వ్యక్తి. ఆయన కేంద్రానికి వెళ్ళవలసిన మనిషి కానేకాదు. రాష్ట్రాంలో ఉండవలసిన మనిషి కేంద్రం వలయం వంటిది దేశ రాజకీయాలు కూడ చాల చిక్కులతో కూడిన రాజకీయాలుగా తయారై నాయి ఆయన అధికార పార్టీ యొక్క అధ్యక్షులుగా వెళ్లినప్పుడు ఆయన సున్నితమైన అరోగ్యం ఆపదవి యొక్క చతురంగ ఎత్తులకు తట్టుకోలేక పోయించి భావిస్తున్నాను చాల చేందల కుటుంబంలో పుట్టి అట్టడుగున ఉన్నటువంటి కులానికి చెందిన మనిషి అయి నప్పటికి తాను వారికి ఏమి చేయలేక పోయాను అని బాధ బొందేవాడని నేను భావిస్తున్నాను ఆయన స్వాధావం నాకు తెలుసు లతి సున్నితమైన మనసుగా ఈ కాలంలో ఉన్న సమయాలను ఎఱుర్కొడానికి తట్టుకొలేక పోయిందే మోని నేను భావిస్తున్నాను ఏ పార్టీలో ఉన్నపుట్టికి కూడ ఆయన నుండి నేర్చుకోవలసిన గుణపూరాలు ప్రత్యేకంగా ఉన్నాయి పార్టీలో ఉన్నపుట్టికి కూడ పార్టీకి అష్టి తంగా ఉండే మనిషి అటువంటి మనమ్ములు రాజేం చ చు ఈను ఆయన రాణించలేదు అందుచేరనే ఆయన జీవించ లేపోయారు మనిషి యొక్క భాతీక కాయం కాదు స్విరమైనది మనిషి యొక్క సద్గుణాలు ఈ శాసనసభలో ఆయన చివరకాలం ఉండి చాల పొందినటువంటి వాయి హవులు కాదు అయినకు మిగిలినటువంటిది మిగిలినది ఆయన యొక్క మాచి స్వాధావం ఆ స్వాధావాన్ని అలవరచుకోడానికి ఈ నాడు మనమందరము కృషి చేయివలసి ఉంటుందని నేను భావిస్తున్నాను పార్టీ సంకుచితశ్యాలు కాకండా ఈనాడు ఏ వర్గం తరఫున మనం ప్రాతినిధ్యం వహిస్తున్నామో, ఏ వర్గం అయితే బహుజనంగా ఉన్నదో ఏ వర్గం అయితే నిక్కం తిండి లేకుండా మలమల మాడిపోతుందో ఆ వర్గం గురించి తపించినటుకూంటి మనిషి సంజీవయ్యగారు మనం ఆ సరాచ్చి ఆచేచ ప్రజాస్థికాన్ని రక్షించడానికి పూనుకోవాలి పేవల కుటుంబంలో పుట్టిరంతమాత్రాన పేవల వ్యక్తికి ప్రాతినిధ్యం వహించరు అట్టడుగున ఉన్న కులంలో పుట్టినంతమాత్రాన ఆ మనిషి అట్టడుగున ఉన్న వ్యక్తికి ప్రాతినిధ్యం వహించరు ఆనే సంజీవయ్యగారు భావించేవారని నేను అనుకుటుంబాను ఎక్కుడ పుట్టినపుటికి తన సహచరులను అధ్యాన్న, అక్రమ విధానం నుంచి రక్షించడానికి పూనుకొన్నప్పుడే ఆ మనిషి ఆ తరగతికి ఆ వ్యక్తినికి చెందుతాడని భావించవలసి ఉంటుంది ఆ యన ను మనం పొగడేటప్పుడు ఆయన పతిత జనంలో పుట్టాడు, పతిత జనం అంతా ఉత్సర్పించ బడింది అనడం పరిపాటి అయిపోయింది అతను పుట్టినటువంటిది కాదు ఆయన కృషిని బట్టి, తన ఆవేదను బట్టి ఆయన యొక్క అత్మ విశ్వాసాన్ని బట్టి సంజీవయ్యగారి నుంచి మనం నేర్చుకోవలసి ఉంటుంది ఆయన తల్లికి ప్రశ్నశ్యం ధనం యచ్చింది అది సంజీవయ్యగారు హాప్పారని అనుకోను. పార్టీ తరఫున డబ్బు యిన్న బాగా ఉండేని నేను అనుకుటుంబాను 1000 రూ. లు ప్రశ్నశ్యం యివ్వడం సంజీవయ్యగారి రి యొక్క జ్ఞాపకాన్ని కించపరచడమేనని నేను భావిస్తున్నాను ఏ పార్టీకి అయితే ఆయన పేరు తెచ్చిపెట్టారో ఆ పార్టీ నుంచి

1000 రూ లు ఆయన తల్లిగారికి యివ్వడం మంచిది ప్రభుత్వ చిహ్నంగా కొండి యివ్వడం బాగా ఉంటుంది ప్రభుత్వం సంజీవయ్యగారిని తలుచుకోనేటప్పుడు ఆయస యొక్క ఉత్తమ ఆచార్యాలను మరవుండా ఉండడం మానిషిని నేను శాఖిస్తున్నాను సంజీవయ్యగారు ఏ ఆచార్యాలకు అయితే జీవించి, ఏ ఆచార్యాలను సాధించలేక తాను స్వగీయులైనారో ఈనాడు జీవించి ఉన్న మనం ఆ ఆచార్యాలను అమలుచెట్టడాన్ని వేరికాన్ని సర్వానాశనం చేసివరకు కూడ నిర్పాము అని కపదం తీసుకోడానికి గ్రమి చేయవలసి ఉంటుందని తమ ద్వారా విన్నప్పిస్తున్నాను సంజీవయ్యగారి మృతికి నా సంతాపాన్ని ప్రకటిస్తూ వారి తలికి, వారి శార్వీకు నా సానుమాతిని ప్రటిస్తున్నాను

శ్రీ ఎన్ రామచంద్రారెడ్డి (డోఱ్ కల్) — అధ్యక్షా, సంజీవయ్యగారి ఆకాల మహాపట్ల ముఖ్యమంత్రిగారు తెల్చిన తీర్మానాన్ని నేను హృదయశార్వ కంగా బలపరుస్తున్నాను సంజీవయ్యగారి గుణాంశం విషయం చాలమంది సఫ్యులు యినివరకే వేరొక్కన్నారు వారు రాజీవులలో ప్రవేంచివప్పటి మంచి ఏ హోదాకు వచ్చిపుప్పటికి ఆ హోదాకు పుటుదాక్కనాన్ని తీసుకువచ్చినారు ఆ హోదాను ప్రాచులాడి సంపాదించలేదు వారి యొక్క ఆచార్యాలను అన్నిటిని అమలులో పెట్టడానికి వారు ఏ విధంగా ప్రయత్నం చేశారో అవస్తు మన ముందు ఉన్నాయి వారు చనిపోయిన తరువాత వారి భౌతిక కాయాన్ని ప్రోక్రాబోడు తీసుకువచ్చినప్పుడు జనం ప ట్ల ప గ లు మిట్లమధ్యహ్నాం తండ్రిపతండ్రాలుగా నచ్చారు దానీనుసరించే వారిపై ఉండే ప్రీతి వారిపై ఉండే ముత యివస్తు వ్యక్తం అతులున్నాయి వారు ఏ పదవిలో ఉన్నపుటికి ఆ పదవికి గౌరవాన్ని తీసుకురావడానికి ప్రయత్నం చేశారు వారి యొక్క నిర్విలత్వం, వారియొక్క మిత్రత్వం యివస్తు ఎప్పటికి మనకు జ్ఞాపకం పట్టూ ఉంటాయి అన్నిటికంతే ముఖ్యంగా వారిలో పుండెనముత అన్నిటికిన్నా గొప్పివిశేషం ఇదేగాక. వారు ఒక బిహారంగాథికో ఉపన్యాసం చేయదలచుకుంటే, ప్రజలనుఅందరినీ ఎట్లా ఆకర్షించే వారో—వారు ఎటువంటివ్యక్తి అన్న విషయంకూడా మరోక సారి మనకు జ్ఞాపకం వసుంది కేవలం రాజీవులకు సంబంధించిన వ్యక్తికాదు. వారికి సంగీతములోను సాహిత్యములోను అన్ని రంగాలలోను చాలా ప్రాచీన్యం వుండేదన్న విషయం మనకు బాగా తెలుసు అయితే మిత్రులతో కలిగినప్పుడు చిరునప్పుతో, వారిని సంతోషపరుస్తా, ఎంతో ఉలసంగా వుండేవారు. ఇది కేవలం ఒక రాష్ట్రానికి సమాప్తంకాదు మొత్తం శారత దేశానికి తీరసిలోటుఅని మనవి తేస్తున్నాను వారి లోటును భర్తిచేయడం చాలా కష్టమైన విషయం. వారు మనమధ్యతో లేకపోయినపుటికి, వారి గుణాంశాలను, వారి ఆచార్యాలను దృష్టిలో పెట్టుకుని వాటిచి మనం అమలుజరపడానికి ప్రయత్నించినప్పుడే వారి ఆశ్చర్యకు శాంతి కలుగుతుంచసి నేను మనవితేస్తున్నాను వారి కుంఠానికి సానుఖాతిని తెలుపుతూ, వారి అంగ్కుకు శాంతి కలుగుగాక అని మనవితేస్తూ నెలవు తీసుకుంటున్నాను.

శ్రీ కొండా లక్ష్మణ్ బాటుణి (బోనగిరి) .—ఆధ్యాత్మిక ప్రాపోద్ధు అర్చివచనమం తే—సరియైన పద్ధతిగా, చిత్తశుద్ధితో, ఆశ్వసించిన చేపుకుంటేనే రియైన ఔహోట్లు అర్పించడమని నేను భావిస్తున్నాను అంద్రప్రదేశ్ రాష్ట్రంలో నొప్పి వాయికులను యిచ్చించి పకాళం సంతులుగాయ, పట్టాఫి శిక్షామయ్యగారు, ప్రాథమిక రంగాగారు, నీలం నుంజివరెడ్డిగారు, అభిలభారతస్తాయిలో ప్రభావితి దెంచినవారు ప్రతివారు, ఒక వ్యక్తిగతమైన వాతావరణం ఉత్సించేనవారే కాని, సంజీవయ్యగారు వారి వ్యక్తిత్వం జీవించిన వాతావరణం వీరిలో ఎవరూ కలిగించలేనని నా అభిప్రాయం అటి సామాన్యమైన జనులకూడా, పేదవారు, వ్యాదయఘార్యకంగా సంజీవయ్యగాని తమ నాయికులుగా భావించారు. సంజీవయ్యగారు ముఖ్యమంత్రిగా పున్నమప్పటికి, లేకపోయినప్పటికి, అభిలభారత కాంగ్రెసు అధ్యములుగావున్నా, లేచోయిప్పటికి, నారినిమాత్రం సామాన్యప్రజలు, పీడితప్రజలు వీరు మా నాయికులు, మా సుఖరుథాము నిజంగా అధంచేసుపోని, మా మేఖలోకు ప్రయత్నంచేసే వ్యాదయం కలిగినవారు అనే భావం, ప్రభావంకూడా కలిగించి నారు మొత్తం భారతదేశాన్ని నుండి నా వృష్టిలో ఆరుగురు మాత్రమే నాయికులు ఈ విధంగా, పీడిత ప్రశాలలో, నా నాయికులు అనే నాయికణ్ణం యిచ్చిన వార వారు—ఏపోత్స్వాగాంధీగారు, తరువాత, జవహర్ లాల్ నైహికాగారు, ఇప్పాటాల్ నెపాల్, గారి వ్యక్తిత్వం పుండిరిది. కాని కార్యగొపమలో సామాన్య ప్రజలలో మాకోరకు చేస్తున్నారు అణి భావం కలుగలేదు ఆ కొరతము దూరంచేస్తున్నది నేడు మన ప్రాథానమంత్రి ఇందిరాగాంధీగారు వీరు ఉన్నత వర్గాలకు చెందినవారు బఱహీనవర్గాలకు చెందినవారిలో ఆ విధమైన నాయకత్వం యొవద్యారతదేశంలో సలములలూ సామాన్య ప్రజలకూడా ‘వీరు మా నాయికులు’ అనుకునే అవకాశం కలిగించినవారు ముగ్గురు—వారు ఇగ్జైప్సన్ రామ్ గారు, దామోదరం సంజీవయ్యగారు, కామరాట్ గారు, కా ను రా ట్ గా రు ఇంథిలభారత కాంగ్రెస్కు అధికారులూ వున్నప్పఁడుకూడ అదేభావం సామాన్య ప్రజలలో కలిగింది. ‘నేడు సామాన్య ప్రజల, పేదప్రజల కాలం వచ్చిందననే ఆశాదాయకమైన వాతావరణం అప్పుడు ఉత్సించి పారికంచే ఎక్కువ వెనుక బడిన వర్గం హరిషంచగం అంచే కామరాట్ గారిపగంకంచే ఎక్కువ వెనుకబడిన పగం హరిషంచగం. ఈ పగంమంచి యొవద్యారతదేశంలో యుటువంటి నాయికత్వం వహించినవారు సంజీవయ్యగారు ఇగ్జైప్సన్ రామ్ గారికి బహుళాస్యాంత్రిక పోరాటములో కొండాగం పుండినది కాని, సంజీవయ్యగారికి అది లేకపోయింది హరిషమలకు అవకాశం కలిగినట్లుయుఁడే వారు నాయకత్వం దేశానికికూడా యివ్వగలరనే స్థోమత, శక్తిసామర్థ్యాలు కలిగినవారని సంజీవయ్యగారి వీటిస్యాంద్యాభా మరకు ఇగ్గమున్నశుచి కాని చేడు ఏప్పటింలో అయినప్పటికి, ఫలానా హరిషమడు యూ వ్హెంట్ రాష్ట్రాన్ని నికి నాయికుడు, పేప్ ప్రజలకు నాయికుడు అనేవిధంగా ఏ రాష్ట్రంలోను ఉటువంటి నాయకత్వం పెంచలేదు అభ్యున్నతిచెందిన వర్గాలవారు అంద్రప్రదేశ్ లోకూడా అటువంటి నాయకత్వంలేదా, అటువంటి హరిషం మంత్రులు లే రా? అంచే

పున్నారు కాని, ఎవరిచేతిలోనయితే అధికారంవుండి వారు అటువంటి అవకాశం కి లిగించి, పీడితజాతినుంచివచ్చినవారికి నాయకత్వం బలపరచేవిధంగా పోయినప్పుడే, వరుసగా అవకాశాలు ఆచ్చినప్పుడే అవగ్రంఠోపుండే మంగిగుచాలు ప్రభజలకు తెలిసి, నాయకత్వం పెంపొందింపబడి, అది ప్రజల హృదయాన్ని ఆకర్షిస్తుంది అదేవిధంగా దా మోదరం సంసీపయ్యగారి వ్యక్తత్వం పెరిగింది ఈసంచర్యంలో నేను ముఖ్యమంత్రిగారికి అభినందనలు తెలుపుతున్నాను—బహుళా చరిత్రలో మొదటిసారి, మన ఆంధ్రప్రదేశ్ లో నలుగురు హరిజనుల ను వారు ముఖ్యమంత్రికి తీసుకున్నారు అది సరియైనవై ఖరి అని, సంచీపయ్యగారికి తోహర్యు అర్పించడమంచే ఆ వైఫలిషలననే మనం అర్పించవచ్చునుగాని, కేవలం నోటిమాటలతోకాదని నేను మనవిజేసుకుటున్నాను ఏరాప్రీం లో హర్య డబహుళా, నలుగురు హరిజనముక్కుతులులేరు హరిజనులకు యివ్వువలయినని నామమాత్రకంగా ఒక మంత్రిత్వం, అదికూడా ప్రాముఖ్యతలేని భోర్ధోఽయోతో యివ్వుడంపలన హరిజనులనుండి నాయకత్వం పెరగమంచే ఎలాపెరుగుతుంది? 25 సంవత్సరాలయినప్పటికి దేశంలో యింకా అతి పేవపరిస్థితులలోవున్న వారు యింకా అధికింగా పేదపరిస్థితిలోకి పోతున్నారు, అనే వాతావరణంకలగడం, పీడితజాతినుంచి సరియైన నాయకత్వానికి ప్రోత్సాహంకి లిగించి, ముందుకు తీసుకపోవడమే, దీనిగూర్చి మనమంతా ఆత్మపరిశీలన చేసుకుని యాకొరతను దూరంచేయడానికి పీడితజాతిలోనుంచి పంచాయితీసమితి స్థాయిలో, లోస్థాయిలో, అఖలభారతస్థాయిలో ఆవగ్రంమంచి వచ్చే హరిజనకలిగించి, వారి నాయకత్వం బలపఱచి, వరుసగా అవకాశాలు కలిగించినప్పుడే వారిది బలమైన నాయకత్వం అన్నమంది లేకపోతే, పేదలపేరు తీసుకుని, హరిజనుల పేరు తీసుకుని, వెనుకబడిన వగ్గాలచారి పేరుతీసుకుని, బల హీన వర్గాల పేరుతీసుకుని అభ్యున్యయకగాలవారు అనుభవించుకుంటూపోతే, కేవలం అదికించు తుడిచినట్టే అపుతుండని మనవిజేస్తున్నాను అందువలన, నేడు మనం ఆత్మపరిశీలనచేసుకుని, పీడితజాతులవారి నాయకత్వం బలపరచి ఆట్లా చేసిన ప్పుడే సంసీపయ్యగారికి నిజమైన తోహర్యు అర్పించినట్టువుతుంది వారిత్వకు అప్పుడే కాంతికలుగుతుండని నేను ఆశిస్తున్నాను. ఆ లక్ష్ముశ్వరీకి నాకు తగినంతగా నేను పూనుకుంటాను. అపూర్వికకు, అవగ్రతలో వారిత్వకుప కాంతికలుగుతుందని ఆశిస్తున్నాను, వారికి యించే నాణోహర్యు.

శ్రీ ఎమ్ తులసీదాస్ (సొంపేట) :—అధ్యక్షా, ఈ నాడు ఇప్పుడు మననాయకులు ప్రవేశపెట్టిన సంతాపతీర్ణార్ణవాన్ని బలపరస్తూ నాకు సంసీపయ్యగారితోపున్న కొద్ది పాటి పరిచయాన్ని గురించి చెప్పుదలచుకున్నాను సంసీపయ్యగారు మాజీలాలోనీ సొంపేటతాలూకా బార్ ఎసో సి ర్మేప న్ కు వచ్చార్యుబకసారి ఆ బార్ ఎసోసియేషనలో వారి సహాయి బటదున్నారు, అప్పుడు సంసీపయ్యగారు వారి బుబంమీద చేయి వేసుకొని కబుర్చుచెబుతూ వారి ఇంటిపరకుకూడా నడచివెళ్ళారు ఆసంఘటన చాలామండికి ఆశ్చర్యాన్ని కలిగించింది ఆసంఘటన ఆయనలోపుండే నమ్రత, వినవుం, ఛోటి స్నేహితులపట్ల, సామాన్ధ్విపళిపట్ల ఆయనకుండేగౌరవం

ఆదరాభిమానాలను సూచిస్తున్నది భక్షారి బొంబాయిలో ఎ. ఐ సి సి సమావేశానికి వెళ్లాము ఆప్యటికి వారికి ఏమీ పరవిలేదు అప్పుడు వారు నాతో భగవంతుడు ఎవరికి ఏమి ప్రాసిపెట్టాడో మనంచెప్పలేంసుమా తులసిదాసూ అన్నారు అగి వారికి భగవంతునిపై గల ప్రగాఢ విశ్వాసిం, దర్జవ్యంమీగండే నిష్ఠ డాయోస్టూస్ లెయసనిపోవడం అంద్రదేశానికి తీరినిపడం కేంప్రంలో ప్రాంతాన్ని మరంపొంగడగా మళ్ళా ఎప్పటిలో, వలాం టి వారి తో నో మరం జెప్పలేము వారు చనిపోవడంవల్ల అంద్రదేశానికేగాక సామాన్యప్రజాసీకానికి, ముఖ్యంగా పెనుఁ లాదిన — హారిజన, గరిజన తదితర హర్షాలకు తీరినిలోటని మనిచేపున్నాను అయి చనిపోయినారని చిన్నప్పుడు మాకు థాథ, దిగులు రీగాయి పాటి భేధాలు, వర్డుబేధాలు లేకపోయినా, వారి వ్యాపారిన్నిబట్టి వారు చనిపోవడం తీరినిలోటనిచెపుతూ వారికుటుంబానిపే నాసం తాపా స్నిఅం పేరులనిఁదిగా కోరుకొ మానాయకులు ప్రవేశ పెట్టి న తీర్చానాన్ని మరొకసూ పూర్తిగా ఉలఁపుస్తూ సేను విగబిస్తున్నాను

The Minister for Medium Irrigation and Law(Sri P. Basu Reddy) – Mr Speaker, Sir I have had the good fortune of having moved rather intimately with the late Mr Sanjivayya. He was a gentleman, a good friend and a fine politician. He had very rare virtues in him that we do not ordinarily find in politicians. He never offended anybody, not even a person who had done him harm previously. He had a smile for everybody and he helped everybody that approached him including his enemies. The persons that received help at the hands of the late Sri Sanjivayya are I think, legion. He was a very good friend. Whatever his difficulties he never sought the help of friends, he did not seek it even when he was in need of it. He never put his friends to any hardship or any embarrassment and his help was always available to friends whenever there was scope for rendering it or whenever there was need for it.

His indifference towards the drawbacks of his friends was remarkable. His solicitude for the welfare of his friends was admirable. He was a fine politician, a disciplined politician. Although there were strong temptations to do harm to a man who had done harm to him on previous occasions, he followed certain principles which he adhered to throughout his life. He was a disciplined partyman also.

Having been borne in a Harijan family and having had personal experience of the innumerable hardships that a Harijan family or other socially backward families have had to undergo for years, his feelings towards these classes were very strong. He devoted his life for the social and economic upliftment of these classes. Although he had a grievance against the so called forward communities for the wrongs they have done for these socially oppressed classes, he never entertained any hatred for these so called forward communities. Hatred was unknown to him. He dedicated his life for the upliftment of these oppressed classes and for the 10-point programme of the Congress Party and its implementation under the dynamic leadership of Smt. Indira Gandhi. He was very happy that the programme

for the upliftment of the oppressed classes was going on at a very fast pace, but unfortunately he died a premature death. His premature death is a serious loss to the Society, to the State and to the Community

I convey through you, Sir, my heartfelt sympathies to the members of the bereaved family.

శ్రీమతి డి భానుమిలకం (కొత్త పేట) — అధ్యం ! గౌరవ నీ యముఖ్యమంత్రిగారు సంజీవయ్యగారి మృతిపట్ల ప్రవేశపెట్టిన సంతాప తీర్మానాన్ని నేను బలపరుశ్శన్నాను సంజీవయ్యగారి మరణవార్త రేడియోలో విని దిగ్బ్రాంతి చెందిన యావద్ధారత దేశంలోని ప్రజలలో నేను ఒకరిని జాతస్వయం మరణం థృవం అని పుట్టినవారంతా ఎప్పటికే నా చనిపోవలసినదే కానీ సంజీవయ్యగారు యింత పిన్న వయస్సులోనే మృతి చెందడం మన రాష్ట్రానికి కాకుండా యావద్ధారత దేశానికి కూడా తీర్మాని లోటని నేను భావిస్తున్నాను ఆయన దేశ నేపథ్యా, ప్రభు నేవకు యావద్ధారత దేశం కూడా జోహోర్ ర్యాంచింది ఆయన ఏ పదవిలో పున్నా ఆ పాపవికే అలంకారం ఎచ్చేది పూవులే ఆయనవెంట వెళ్లాయికానీ, ఆయన పాపవుల వెంట వెళ్లలే ని నేను మనవిచేస్తున్నాను భారతదేశం ఇటువంటి న్యూతి కోల్పోయించించు మనం ఎంతో శాధపడవలసియున్నది సంజీవయ్యగారి మృతిపట్ల నూ సంతాపం పూర్తిస్తూ, వారి కుటుంబాని సానుగూలి పూర్తిస్తూ, వారి ఆశ్చర్యపు కాంతి కలగాలని భగవంతుని ప్రార్థిస్తూ నేను విరమిస్తున్నాను

కుమారి ఎం కమలమ్మ (వ్రక్తికో) — ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రవేశపెట్టిన తీర్మానాన్ని బలపరుస్తూ ఇండం రకు శాసనసభ్యులు చాలా విషయాలు చెప్పారు నాకు సంజీవయ్యగారు మొట్టమొ ట ఆంధ్రప్రదేశ్ లేదుమంత్రిగా ఉన్న స్వాధు సరిచయ మైనారు నగ్రండ జిల్లాలో మొట్టమొ టిసారిగా పొయాంత్రి చేసి అంగుధ కమ్ముద్దనిసులకు ఉండే ప్రాంబల్యాన్ని ఏ విధంగా తగించాలనే విషయమై నాయకు లంగరిని కిలిపి కూర్చోపెట్టి మాట్లాడి ఒక పథకిం తీసుకువచ్చిన విషయం నేను చూశాను తరువాత వారు రాష్ట్ర ముఖ్యమంత్రి బిందువు వారు మాదిరిగా పొరి కార్యకర్త ఎను గౌరవించే మాత్రమను నేను ఇండం పరచు యాడలేదు నేను ఒక కార్యకర్తగా ఒక ముఖ్యసంఖుటును వారిదృష్టి తీసుకువాడితే, 10 ఐపిసంవత్సరాలుగా సడుస్తున్న ఆవ్యవహారాన్ని వేద ప్రజలకు ఉపయోగించే దానిని పరిశిలించి పరిష్కారం చేశారు వారు ముఖ్యమంత్రిగా ఉండగా వారి వద్దకు వెళ్లినప్పుడు చిన్న కార్యకర్త మొదలుకొని వెద్దవారి వరకు వేరు వేరునా, ఫలానా ఎల్లయ్య ఫలానా మల్లయ్య ఎట్లా ఉన్నారని అడిగారు వారు పొర్టీ ప్రశిడెంటుగా ఉండగా నేను థిల్లి వెళ్డడం జరిగింది ఆయన వద్దకు వెడితే ఎట్లా ఉన్నారు, ఎట్లా పనిచేప్పున్నారు, చాలా జాగ్రత్తగా పని చేయాలి, నగ్రండ : ముఖ్యమిస్త జిల్లా, కార్యక్రమం శాగా చేయాలి అని చెప్పినారు ఒకసారి నేను నడుస్తూ వెదుతుంచే మా నేను ప్రాప్తి ప్రాప్తి మీవ వారు కారులో ఎక్కడికో వెదుతూ సడ్డెగా కార్యాపీ, ఏవమ్ము, ఎక్కడికీ వెదుతున్నావని అడిగి బస్సు దొరక్క నడిచి వెదుతున్నానని చెబితే నా కారులో కూర్చోప్పు, దింపి వెళ్లిపోతాను అని ఆయన సన్ను కారులో

తీసుకువెళ్లి దింపి వెళ్లిపోయారు అటువంటి ముఖ్యమంత్రిని సేను ఇంతవరకు ఎక్కుడా చూడలేదు కార్బూకర్ట్ ను ఏ విధంగా గౌరవించాలి, ఏ విధంగా పారిలో ఉత్సాహం కలిగించాలి అనేది సంజీవయ్యగారికి బాగా తెలుసు ఏమి చెప్పినా ఎంతో నమ్రమతో ప్రేమతో వినేవారు రాబీయాలు శాశ్వతం కావు సాధ్యమైనంతవరకు మంచివేరు తెచ్చుకోవాలి, అనం పోగొట్టుకొన్నా ఘరవాలేదు కాని గౌరవం పోగొట్టుకున్న తరువాత కష్టం అని చెప్పేవారు. నగ్రంద జిల్లాలో ఆజాలగోపాలానికి ఆయన తెలుసు అందరూ ఆయననూ ప్రేమించేవారు వారు అదే విధంగా ప్రేమించేవారు అందరికి అటువంటి అపకాశం దొరిందు వారి అంతిమయ్యతలో నింటదరాబాదు, ప్రోదరాబాదు పోరులే కామండా రాబ్టీము మొత్తంమంచి వచ్చారు వారందరూ ఎందనక అందులో పాల్గొన్నారంటే అటు వంటి గౌరవం సంజీవయ్యగారికి ఒక్కిరికే అనిపించింది వారి తల్లిని సేను చూచి ఆశ్చర్యపోయాను వారు మంత్రిబినారు, ముత్యమంత్రి బినారు, పాటి ప్రశిడెంటు బినారు కాని ఆయన తల్లి రూ 15 ల చీరతోనే వచ్చించంచే నాకు ఆశ్చర్యం వేసింది ఆమె కారులో రాకపోతే ఇవం వస్తికు రానిచేపారు కాదేమో అని పించింది. వారి తల్లి బ్రతికించున్నంతవరకు మనం పోల్చి తగపున ఆమెకు ఏమైనా చేయాలని కోరుతున్నాను వారి కుటుంబానికి నా సానుభూతిని తెలుపుతూ వారి ఆత్మకు శాంతి కలగాలని భగవంతుని పార్టీస్తూ సెలవు తీసుకుంటున్నాను

శ్రీ ఎస్ శ్రీనివాసులు రద్ది (గుర్తు) — అభ్యక్తా ! కేరి జేములైన సంజీవయ్యగారు గాంధీమహాత్ముని చూడని తరానికి చెందిన వ్యక్తి గాంధీ మహాత్ముని తన జీవితంలో చూడలేదని కాంగ్రెసు అభ్యక్తులైన తరువాత వారు ప్రథమంగా ప్రకటించారు గాంధీమహాత్ముని తరువాతి తరం గడిని తరువాత ఆ తరువాత తరానికి చెందినవారు ఆయన 27 సంవత్సరాల వయస్సులోనే ఆయన పోర్చుమంటు సభ్యులైనారు అప్పుడు కాన్ పీట్మాగ్రాయంట్ ఎసెంక్లి ఆనేవారు 31 సంవత్సరాలకే కర్మాలు రిపర్యూడ్ నియోజక వర్గం మంచి ఎన్నిక కావడమే కాకుండా అపిభక్త మద్రాసు రాబ్టీంలో సి.ఆర్ మంత్రివర్గంలో మంత్రిగా తీసుకోబడ్డారు మంత్రి కావాలంచే సిఫార్సులు లేని రోజులు అవి అందులో చక్కివర్తి రాజగోపాలచారి మంత్రిగా తీసుకోడంఅంచే కేవలం అనుభవాన్ని నైపుచూస్తోనే ప్రభ్లునో తీసుకుని మంత్రి పదవి ఇచ్చేవాడే కాని సిఫార్సులకు లోనయేవాడు కాదు రాజగోపాలచారి అటువంటి వ్యక్తి సంజీవయ్యగారిని మంత్రిగాతీసుకున్నారంచే—ముఖ్యమంత్రిగా తీసుకున్నారంచే సంజీవయ్యగారిలోని ప్రభ్ల ప్రస్తుతంగా అప్పుడే కనిపించింది 317 సంవత్సరాల వయస్సులో, అంచే 1959 లో, కాంగ్రెసులోని అన్ని పరాలు కలిసి ఆయనను నాయకుడుగా ఎన్నుకొని ముఖ్యమంత్రిని చేశారు 317 సంవత్సరాలకే ముఖ్యమంత్రి ఉన వ్యక్తి మన దేశంలో ఆయన తప్ప లేరేమో వారిజనుడుగా ఉంటూ 30 సంవత్సరాలకే మంత్రిగా కాంగ్రెసు అభ్యక్తులు కావడం చరిత్ర పుట్టలలో ప్రతి విషయంలోనూ ప్రథముడుగా వచ్చాడనే అనుకోవాలి ఆయన రాబ్టీపేతి

కావాలని ప్రతి ఒక్కరము ఆశించాము త్వరలో అవుతాడని ప్రతి ఒక్కరం అనుకున్నాము అటువంటి దక్కలో మృత్యుదేవత కనిపికరించుకుండా కబంధ హస్తాలతో కళించింది ఆయన నిరాడంబర జీవి, నిగద్యై 1952 నుంచి 1959 వరకు మంత్రిగా ఉంటూ నెల్లారు జీల్లాలో అనేక సార్లు పర్యటించినప్పుడు కూడా ఉంటున్న ఎ సి సుభార్దెగారు అధ్యక్షత వహించే వారు సుభార్దెగారు సంజీవయ్యగారిని మంత్రి అనుకోవుకుండా ప్రార్థన చేయవలసిదని కోరేవారు మంత్రి అనుకోవుకుండా సంజీవయ్యగారి ప్రార్థనలతోనే సభ ప్రారంభమయ్యేది ఆ రోజులలో ప్రార్థన చేయడంలో గొప్పతసం ఉండని ఆయన అనుకున్నాడు కాని చిన్నతనం అనుకోలేదు మంత్రిగా ఉంటూ తన సభ ప్రారంభం కావడానికి తానే ప్రార్థన చేసిన వ్యక్తి సంజీవయ్య నిగద్యుగా నిరాండంబర జీవిగా ప్రతి ఒక్కరికి ఆత్మీయుడుగా మెలగిన వాడు సంజీవయ్య అందరిని ఆత్మీయులుగా భావించిన వ్యక్తి రైషివయ్య కేవలం నినాదాలతోనే మరచిపోయిన వ్యక్తి కాదు ఆయన చీవీ పాపులారిటి కోసం తాపత్రయ పడే వ్యక్తి కాదు ఆయన ముఖ్యమంత్రిగా ఉండగా హారిజనులకు బలహిన వర్గాలకు చేయగలిగింది ఏదో చేసాడు అటువంటి వ్యక్తి మరజం చేశానికి తీర్చని లోటు, ఆ లోటును ఫర్తి చేయడం చిస్తు పని కాదు ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రతిపాదించిన తీర్మానాన్ని నేను బలపరుస్తూ సంజీవయ్యగారి మరణానికి సంతాపం ప్రకటిస్తూ వారి కుటుంబ సభ్యులకు తమ ద్వారా సాముఖ్యాతిని అందచేస్తూ వారి ఆత్మకు శాంతి కలుగ చేయాలని భగవంతుని ప్రార్థిస్తూ సెలవు తీసుకుంటున్నాను

శ్రీ కె రంగదాన్ (కొల్లాపూర్) .—అధ్యక్షా సభానాయకులు తణ్ణాడు ప్రవేశపెట్టిన సంతాపతీర్మానాన్ని మా గూప్త పణాన వృదయ హర్షకంగా బలపరుస్తూ వారికి మా జోవోర్లు అగ్నిప్తున్నాను వారు నిరాండంబర జీవి నిగద్యై అన్న సంగతి యావత్తు రాష్ట్రమే కాక దేశ ప్రజలు నాయకులందరూ ఎగిగిన విషయమే వారు తమ పదవి కాలంలో తాము అతి ఉన్నత స్థానానికి వచ్చినపుటికి సామాన్యమూనపుడుగా తన తోటి నన్నిహితులతో సామాన్యప్రజలతో మెలగేవాడు అన్ని సంగతి మాకి కాక వారితో సన్నిహిత సంబంధాలు గల తమకు ముఖ్యంగా తెలిసిన విషయమే అలాంటి వ్యక్తి ఈ రోజు మనలోలేరు. వారి భౌతిక కాయము లేకపోయినా వారు యచ్చిన సందేశాలు మాత్రం నిలచి ఉన్నాయి. వారు వీడిత ప్రజాసాం యొక్క స్థాగ్యం కొలకు ఏదయితే కృషిచేయాలని తెలిపి ఉండిరో అలాంటి సరదేశాన్ని మనం తీసుకుని మాటలతోనే కాకుండా కార్బాలలో కూడా ఆవరణలో పెట్టినట్టుయితే వారి మనస్సుకు శాంతి ఏర్పడుతుందని నేను విశ్వసిస్తున్నాను ముఖ్యంగా సంజీవయ్యగారు ఏ కుల మత భేదాలు లేకుండా అందరిని సమానంగా చూస్తున్న విషయం మనకు తెలిసిన విషయమే అటులడున ఉన్నటువంటి జాబితాలో ఒక మహానాయకులుగా ఉంటూ ఈ రోజున చంలా చిన్న వయస్సులో అకాలమరణానికి గురి అయి వెల్లిపోయారంచే వారి స్థానాన్ని శూర్తి చేయగలిగినవారు మన రాష్ట్రంలోనే కాదు, దేశంలోనే ఏవరా అని మనం ఎదురు చూడవలసిన పరిస్థితి ఏర్పడింది ఒక హరిజన నాయకుడు కేంద్రప్రాంతమే

అయినారు, మన రాష్ట్రానికి ముఖ్యమంత్రి అయినారు, రెండు పర్యాయములు అభిభూత కాంగ్రెసుకు అధ్యక్షుడు అయినారంచే వారికి కాదు మన రాష్ట్ర ప్రజలందరికి గర్వ కారణం అలాంటి వ్యక్తి ఈ రోజు దురదృష్టివాత్మక మను లేకపోవడం చాలా విచారకరమైన విషయం ఆ లోటు తీర్పడానికి నిజంగా ఎవరివసారిని ఎదురుచూసి సమయం మనకు యిప్పుడు ఉంది భగవంతుడు త్వరలో పూర్తి చేస్తారని ఆశిస్తున్నాను వారి మరణానికి మా గూర్చిపు వణాన హృదయపూర్వంగా సంతాపాన్ని వెల్లడిస్తూ వారి ఉటుంబానికి సానుభూతి తమ రాష్ట్రా తెలుపుతూ శలవు తీసుకుంటున్నాను

(శ్రీ గంట్లాన సూర్యనారాయణ (పాయక రావు వేట) — గౌరవ అధ్యక్ష గౌరవస్తీయులైన సభానాయకులు ప్రవేశపెట్టిన తీర్మానాన్ని బలపరుస్తున్నాను. కీర్తిశేషులైన సంభేషయ్యగారితో నా పరిచయం ఈనాటడి కాదు మరొసు అనెంటో నేను సభ్యునిగా ఎన్నికయి సెఫ్టడం సంభేషయ్యగారిని రాజగోపాలా చారిగారు తమ ప్రఫ్ఫ్ట్యుంలో మంత్రిషిషచి యిప్పుడం కిరిగాయి ఆ నాటినుంచి వారు మరణించిన రోబిషన్ కూడా గంట్లాన అంచే సంబంధించున్న అంచే ఒకే తలికిపుటీనట్లు భావించుకుని ఉండేవారము అదే కాదు మన మిత్రులు చాలమంది చెప్పాగు మానవ జన్ములు అనేకం వస్తూంటాయి పోతుంటాయి. మంచి చెడు ఈ దేశంలో భూమిలో ఉండిపోతాయి సంబంధించున్న గ్రామాలలు కూరినముగా పుట్టినా వారి తాలూకు భావ, వారి తాలూకు జ్ఞానం, వారి తాలూకు పరిపాలనా వీధానం అంతా మన భారతదేశంలో మరువరానికి విషయం వారికి హారిషునులని వెను బడిన తరు తులవారసి భేదం తేకుండా అంగరిసి సమాన భావంతో సోషలిస్టు కార్డ్ రెగ్ ముందుకు తీసుకొనిపోయేవారు అటువంటి సంబంధించున్న గ్రామాలలో మరణానికి అంధ్రాలే కాదు యించుకొని ప్రజలందూ కూడా చాలా విచారించవసిన విషయం వారు అనేకమైన ఉన్నత భావాలతో అనేక మైన పదులలో పరిపాలన చేశారు వారు చేసిన ప్రతి కార్యక్రమం కుండా దేశానికి అదర్పు ప్రాయంగా నిలిచిపోయింది. మనం ఈనామ ఇంతమంది చింతిస్తున్నామంచే కారణం ఏమిటంచే వారు ఏ ఒక్క మీటింగు పెట్టినా హారికథాభావంగా ఒక పద్ధర్యాపంలో ప్రజలకు మణ్ణుగా చదివి ప్రారంభించే వారు తరువాత ఏమి పద్ధం చదువుతారోనని చిన్నవారు మొదలకొని పెద్ద వారివరకు అందరూకూడా ఆకర్షించబడేవారు. విజయనగరంలో ఒకసారి ముఖ్యమంత్రిగా వచ్చారు వచ్చినప్పుడు మొబైల్ మొరట బహిరంగసఫలో చిన్న పద్ధతిలో ప్రారంభించారు తమకు తెలుగును విజయనగరం కళలకు పుట్టినిలు. అందరూ ఉన్నత సంస్కృతి కలిగినవారు వారు ఏ ఉపన్యాసం చేసారోనని ఏ పద్ధం చదువుతారోనని ఇన్నవారి దగ్గరనుచి పెద్దవారిషరకు అందరూ ముగించేవరకు బయటికి పోయేవారు కాదు వా దేదయనా పిలుపు యి తే ప్రశాసన అందరూ బయలుదేరానికి సీద్ధనుగా వుండేవారు. అటువంటి గొప్ప నాయకుడు, మేఘావి మరణించారంచే అది మనకు తీరని లోటు. మన గౌరవ సీయలయిన ముఖ్యమంత్రిగారు వారి భావాలతో ఈనాదు వారి తాలూకు

పరిపాలనా విధానం వక్కని స్వయంపం సరిదిద్దుకుంటున్నందుకు ఆధినందిస్తూ కీర్తిజీములయిన సంజీవయ్యగారి ఆత్మ కాంతి పొందాలని ఖగవంతుని ప్రార్థిస్తూ వారి కుటుంబానికి సంతాపం తెలియజేస్తూ సంజీవయ్యగారి కుటుంబమన్తో బట్టెనా అఖల శారతస్థాయిలో ప్రత్యేక నాయకునిగా పేస సంపూర్ణార్థి ఆశిస్తూ వారి కుటుంబానికి సానుభూతి అదచేస్తున్నాను.

Sri Syed Hasan (Charminal) -Mr Speaker, Sir On behalf of my party and on my own behalf I express my profound grief and sorrow on the sad demise of Mr Sanjivayya. I had no personal contact with him, but as far as my knowledge goes he was championing the cause of social uplift of the down-trodden and backward communities and he was also fighting against communalism. At such a time when the reactionary forces are raising their heads his absence would very keenly be felt. However, we all are one in supporting the motion moved by the Chief Minister

శ్రీ కుడుపూడి ప్రభాకరరావు (అమలాపురం) .—అధ్యక్షు, సభా నాయకులు ప్రవేశపెట్టిన శీర్మానాన్ని లలపున్న శ్రీ సంజీవయ్యగారు ఒక మట్టిలో మాటీక్యం అనే మాటకు నిఱమైన స్వయంపం యిచ్చిన మహా మాసిపి అని చెప్ప వలసిన్నది అధ్యక్షు, ప్రపథమంగా గారిని వారు ఆంధ్ర యూనివరిటీకి వచ్చినపుడు మాటడం జరిగింది నిజంగా ఆ రోజు వారు మీటింగులో మాట్లాడతూ ఉంచే వారి మృదుమధుర కైలలో చక్కని గొంతుకో యూనివరిటీ కాంపస్ లో మాట్లాడ తుంచే ప్రాఫెచర్ దగ్గరమంచి విద్యార్థుల వరకు అంతాకూడా అందర్మి కూడా ఉమ్రాతలుగించారని చెప్పండి అనుమతానందేదు

సంజీవయ్యగారు మంత్రిగా పున్నప్పుమగాని, ముఖ్యమంత్రిగా పున్నప్పదు గాని మాటలతో కాకుండా కార్బూరూపములో పెనుకబడిన, దళిత వగ్గాల సంఘే మానికి చేసిన సేవ, సహకారము ఎప్పుడూ దళిత వగ్గాల వారు మరిచిపోరు అని చెస్పాకతపువు. శ్రీ శ్రీనివాసులు రెడ్డి గారు చెప్పినట్లు ఉన్నత పదవులలోకి భారత దేశ అధ్యక్ష స్టోనాన్ని అలంకరించే అవకాశం కలుగుతుందని మను ఆశించాము వారికి ఆ అవకాశమును కలించకుండా త్వరితగతిని వారిని ఖగవంతుడు తీసుకొనిపోవడము జరిగింది వారు ఏ ఆశయాల కోసము వెనుకబడిన, దళిత వగ్గాల సంఘేమము కోసము ఏ కార్బూక్రమాలను చేపట్టాలని తలచెట్టారో వాటిని మన ప్రభుత్వము సెరి వేసినవాదు వారి పవిత్ర ఆత్మకు కాంతి కలుగుతుందని ఆశిస్తూ, పరమేళ్ళయ్యరుడు వారి ఆత్మకు కాంతి కలుగచేయాలని కోరుతూ కలవు తీసుకొంటున్నాను.

డా॥ చిత్రధర్ నిషామాబాదు) — అధ్యక్షు, ముఖ్యమంత్రి గారు ప్రవేశపెట్టిన దామోదరం సంజీవయ్య గారి సంతాప శీర్మానాన్ని లలపున్నాను. వారి కీవితరిత లోని కొన్ని ముఖ్యి విషయాలను సభ ముంచు ఔటడము నాచిది. వారిలో నాకు కొద్ది వరిచయమే వున్న వారిలో ఎన్నో మంచిగుచౌట్టు

మాచాము వారు పేర్ హరిజన కుటుంబులో పుట్టి భారత దేశములోనే మొట్టమొదట హరిజన ముఖ్యమంత్రిగా చాలా చిన్న వయస్సులోనే కావడము, కాంగ్రెసుపారీ అర్ధకులు కావడము బిగించి. తేబరు మంత్రిగా ప్రహారీకానికి ఎంతో సేవ చేశారు తెలంగాచా వేరు కావాలి, ఇంటిగ్రేచెడ్ సేటుగా పుండాలన్న సమయసులో వారు రెండు గ్రూపులను సంప్రతించి ఒక్కటిగా చేసి తెలంగాచా ప్రాంతము శాసుపడే విధంగా కృషి చేసేననే హామీని యిచ్చిన సంఖీవయ్య ఈనాడు మనుధ్య లేదు కాబట్టి ప్రాంతాలవారు కలిసి తెలంగాచా ప్రాంతము అభివృద్ధి కృషి చేసే వారి మనస్సుకు శాంతి కలుగుతుంది. సంఖీవయ్య గారి ఆత్మకు కాంతి కలగలని కోరుతూ వారి కుటుంబానికి నా సంతాపాన్ని తెలియజేస్తున్నాను.

(శ్రీ పి. రామచంద్రారెడ్డి (కొఫ్ఫ్యారు)) — అధ్యక్షా, సభానాయకులు ప్రవేశపెట్టేన ఈ సంతాప తీర్మానాన్ని బలపరుస్తున్నాను సంఖీవయ్య గారి విషయమై మిత్రులు చాల మంది అభిప్రాయాలు వెలిబుచ్చారు వాటన్నిగట్టాయి సేను ఏకిభవిస్తూ వారి జ్ఞాపకార్థము ఈ శాసనసభలో వారి పోర్ట్ ప్రైయట్ చెప్పే అవకాశము కలిగించాలని ప్రతిపాదన చేస్తున్నాను ఆట్లాగే శాసనసభ బయట కూడ వారి జ్ఞాపకార్థము పేర కుటుంబాల కొరకు ఒక ఇన్సెట్టుగ్రౌఫ్ ని స్థాపించడము మంచిరని సేను అభిప్రాయపదుతున్నాను సంఖీవయ్య గారి ఆరోగ్యం కుదురుకొంటున్నదనచే వార్త వింటున్న సమయములో అకస్మాత్తుగా వారు మరణించడము ఇరిగిందసేది తెలుసు వారి ఆరోగ్యము కొంచెము చెఱుగా వున్నపుటికి భావరు చేయమండా ఫిబ్రవరి, మార్చి నెలలో రాత్రింబవట్ట పని చేస్తూ నేపచ్చారు మన రాత్రున్ని టూర్ చేయాలనుకొనే తైములో అకస్మాత్తుగా మరణించడము ఇరిగింది. వారు ఆశించిన సిద్ధాంతాలను మనము కూడ ఆచరణలో పెట్టినపుడు వారి ఆత్మకు కాంతి కలుగుతుంది అని భాషిస్తున్నాను. వారు ఒక్క హరిజన, గిరిజన నాయకులై కాదు. భారత దేశము లోనీ అన్ని జాతులకు నాయకులుగా పుండిరి వీస్తాయిలో వున్నా ఒకే విధంగా ప్రవర్తించారు వారు ఎంత ఉన్నత పదవులలో వున్నా అందరితో మాట్లాడుతూ పుండడము వారిలో వుండే గొప్పతనము అది అందరు నేర్చుకొనవలసిన విషయమని చెప్పుక తప్పదు ఇంకా ఉన్నత పదవుల లోకి వెళ్లి దేశ సేవకు అవకాశము కలుగుతుండనుకొన్న తైములో అకస్మాత్తుగా మరణించి మనలను దృఢములో ముంచివేశారు. వారి ఆత్మకు కాంతి కలగాలని భగవంతుని కోరుతూ, వారి కుటుంబ సభ్యులకు నా వ్యాదయపూర్వక సామఫూతిని తెలియజేస్తున్నాను.

Sri P. Rahiman Khan (Kurnool) — Mr Speaker, Sir, most of the Members here may not be knowing how Mr. Sanjivayya entered politics. As I happened to be a close friend and classmate right from First Form to Law Course, I want to present some facts about his life and how he entered politics

He came from a very poor family and he used to walk 5 miles up and down to the school from his village In spite of that, he stood first in S. S. L. C. and got scholarship also In the Intermediate also

he came out in First Class. After graduation, he tried to get some employment but he could not get any job. Then he was forced to join as clerk in the Rail Office. After working there for one year, he went to Madras and joined the Central Excise. He was fortunate to get appointed as Inspector, Civil Supplies during war-time in 1945. After the termination of the war, he was ousted and he was struggling for life. He came to me in 1946 when I was studying Law. I advised him to join Law and prosecute his studies in Madras itself. At that time, he was not having any money. Sir, I am not boasting just to impress the House, he was only trying to tell how he struggled, he was not having even Rs 10 and then I paid him to pay the fee. Even so, he was struggling for his livelihood. Even while studying he was doing some job and I was giving proxy for him for six months. He later applied for the post of Labour Officer in Madras Government when Mr. Kurmayya was Minister in the composite Madras State. Myself and Mr. Sanjivayya tried for a post through Mr. S. Nagappa, ex-M.L.A. We were surprised to know that already by 15th some 11 posts of Labour Officers were filled by sons of Ministers and Secretaries though the interview was fixed for 22nd. So, Mr. Sanjivayya continued his Law studies by borrowed books. He was very poor and could not pay the hostel charges even. Still, in 1948 he became a Member of the Constituent Assembly when you (Mr. Speaker) were also there. So, in 1948 he entered politics. What I want to say is, though he was living a simple life he was thinking high. I have got a number of his photos right from 1939 till his demise and I want to give them to anybody who wants to write his biography. So, Sir, I request the House to recommend to the Government to raise a fitting memorial for my beloved friend. It is a great loss to me and a greater loss to the weaker sections of the society and minorities.

శ్రీ ఎన్ వి ఇగన్నాదం (పాటి నగర్) — అధ్యక్షా, దామోదరం సంజీవయ్యగారి ఆస్తిక మరచానికి సథా నాయకులు ప్రవేశపెట్టిన సంతాప తీర్మానమును సేను బలపరుపున్నాను. చాలామండి పెద్దలు, సంజీవయ్యగారితో సన్నిహితంగా వున్నవారు, వారితో కలిసి చదువుకున్న వారు, వారితో కలిసి మెలసి తిరిగినవారు వారి గురించి మాట్లాడారు సంజీవయ్యగారితో నాకు 1957 లో పరిచయం కలిగింది. ఒక సందర్భం వారిని ఆకర్షింప చేసినది నిఖాం కాలేజి మైదానంలో విద్యార్థుల వాడ్ కోలెస్చివాలు ఇరుగుపున్నాయి. ఆ సభకు పూర్ణాలు సరోత్తమ రెడిగారు అధ్యక్షులుగా ఉన్నారు నేల కొండి వున్న విద్యార్థులు గౌదయ చేస్తున్నారు నరోత్తమ రెడిగారి ఉపన్యాసం వారు వినిధంలేదు. తరువాత సంజీవయ్యగారు లేచి మాట్లాడారు అదే మొదటిరోజు సేను వారి ఉపన్యాసం వినిధం. వారు తమ ఉపన్యాసాన్ని పద్ధంతో మొదలు చేటారు

“క్రిమి సమదాయ సంకులము కేవల నింద్యము
పూర్తి గంభీర పోయమన్ నిరామించబడు కరాంగ
ఫవంబగు సెమ్ముకుక్క కానములు చెంతనున్న
సురనాథుని కన్గోని సిగ్గు చెంద లల్పమని నిని స్వధావము
గ్రహం అప్పు సీచు ప్రాణియున్”

ఆసి వారు చదవగానే విద్యార్థుల పిండుగుపడినట్లుగా భావించినా, అలా తీటీనా పారందరూ ఏక గ్రిమంగా చప్పుట్లు కిట్టారు తమ సంతోషాన్ని ప్రకటించారు సభా నాయకులు జెప్పినట్లు సంజీవ్ య్యారు ఒక వర్ణికాదు ఒక మహా ఉద్యమం. అయిన హారిషులతోనికి వెళ్లి వారితో సంఘాంచేవారు వారికి భాష తెలియిపోయినా “సరు పేదలకు రుక్క ముక్కి సాతాసంబు కోటీసు నాలిక గొడ్డరిక ము” అన్నానే వారు చప్పుట్లు కొట్టారు నేను ప్రస్తుత కాలు ప్రాప్తు వుంటాను నేను భిష్మ చరిత్ర పుర్తాం ప్రాసి వారికి మామీచాగా వారు చదివారు అఱ్పటినుండి వాగా నావ సాహిత్య గురువు అయినారు నాకు రెండవ గురువు, నాహించ్చు గురువు, రాజకీయ గురువు శ్రీ పి.ఎస్ నరసించు రావుగారు వారు ప్రవేశపెట్టిన ఈ సంతాప శీర్మానాన్ని ఏ గ్రిపంగా బిలపరుస్తున్నాను. వారి ఉట్టుబాసికి వగాధమెన చంతాపాన్ని తెలియ చేయాన్నాను. అంచు కంచు సంభిషయ్యగారికి మేము ఇష్టాగ్గిరికి ఏమి భస్సుచి వారినుండి నేర్చుకోవలసినచి సహానుము, త్యాగము వారు వచచిని వాలిపెట్టి నప్పుడు నేను అంయ్య మీరు తీపచార్యగారితో మాట్లాడతేదా అని వారిని అడిగి నప్పుడు వారు ‘బగ్గన్నాధం, నీవు రామా నుణం వచచి వుంటాచు నీకు పామకా పట్టాథిమేకం తెలుసుచూ రామచంద్రుడు పామకంను ఎలా పరిచ్చించాడో అలా పదివిచి మనం పరిత్యజించాలి’ అలి వారు నావు ప్రభోచంచ రు అటుచంటి త్యాగమూర్తి మనలో ఉపోపడం ఒక | పేరణ, ఒక వీరీతి దిత, ఓమిత ప్రాంత కేరు అనే భావం నాలో ఉలుసుమన్నది సంజీవయ్యగారి భౌతిక కాయం ఈ నాడు మనమధ్య లే పోయినా వారి ఆత్మ దేశంలో ఆవరించి దిత జాతుల, పీడిత జాతులకు జోర్చి కఖించాలని భగవంతుని పార్చిస్తున్నాను. 17 పేలమంది దిత ప్రశలకు మాగరవర్షి అయ్యారు నేను థిల్లి వెళ్లినప్పుడు సైమనలో ఒక టూస్ డ్రయివరును అడిగాను నీను అభి భారత కాంగ్రెసు అర్థకుని ఇల్ల తెలుసునా “ని అశిదు కె టనే ‘గరింబోకో రాశాకా మకాన్ కో జానాప్పొ క్యా 17 సెంబర్’ అని అడిగాడు సంక్తివయ్యగారు నేఱర్ 17 అశోకా రోడ్డులో వుండేవారు కై వ్యాపరు దగ్గరనుంచి, కూతివానినుండి, వూడై వానినుండి చెద్ద మనమ్మలవరకు అందరకూ అయిన మిట్టుడు విద్యాంసులకు విద్యావంతులను, శీదలకు, విద్యలేని పశుకులుగ్గలకు అయిన శోయితిగా కన్నించారు. ఈ నాడు ఆ శోయితి మనలో లేకుండా పోయింది. అయినా వారి ఆశయాను ఆచరణలో చెట్టి లిరస్కృరసీయం చేయాలని కోరుకూ వారి ఆశ్చర్య జాంతి కలుగాలని ప్రార్థిస్తూ, వారి మాశాపతులకు, కుటుంబ సభ్యులకు నా ప్రగాఢ సంతాపం తెలియచేస్తూ ఈ శీర్మానాన్ని బిలపరుస్తున్నాను.

శ్రీ ఎ. భాస్కరరావు (కంకిపాటు) — అధ్యక్షా, కీర్తి శేషులు సంజీవయ్యగారి మరణంపట్ల సభా నాయకులు ప్రవేశపెట్టిన శీర్మానాన్ని బిలపరుస్తున్నాను ఏ వ్యక్తి అయినా పుట్టకతో రాణించడు జీవితంలో తనకు లభించిన ఆవకాశాల వల్ల, తనతోటి మానవులకు చేసే సేవయే ఆ జీవితానికి మెరుగులుపెట్టే పతాకగా ఐంటుంది సంజీవయ్యగారు చిన్నతనములోనే మంత్రి పదవిని స్థిరుక్కించి

19th June, 1972.

19

క్రింది మంగళా అభిలాష భారత స్థాయిలో పున్న అప్రసాదం పొందారు చాలా నిరాదంబరంగావుండి తన ప్రజలకేగాక మెత్తిం సమాజమొక్క నుండిను బొందారు. అయిన ప్రశ్నలో ప్రాథమాలు తన పరిపాలనలో ఎన్నో క్రించాయి ఒక్కసారి చూచిన మనిషిలి ఎంతో దూరంనుండే గమనించేవారు అభిలాష భారత కాంగ్రెసు అధ్యక్ష స్తోవం అంటే ఆ స్థాయి ఈ నాదు కొంచెం దిగ్బారిందే ఏ కానీ స్వాతంత్ర్యాని ముందు ఆ స్థాపన మతుటిలేని కీర్తిటం వంటిది స్వాతంత్ర్యాని వచ్చిన శరువాత దానీ స్థాయి కొంత త్రిశమాట వాస్తవమే ఆ స్థానాన్ని అలంకరించినవాదిలో సంచివయ్యగారు చిన్నవారు కాపడమేగాక చాలా విసమ్మటై దానీ ఆశయాలను అమలులో పెట్టడానికి ఎంతో ఉమ్మి చేశారు. ఈ ఆశయాలు ఫలించుటం కావలసిన సచయింలో వారికి మరింతప్రాప్తించడం చాలా విచారణ రమైన విషయాలు. వారు దళిత జాతులపట్ల ఎంత ఉమ్మి చేశారో వేరుగా చెప్పునవనరంటేదు. వారు లేకపోవడం భారత దేశానికి తీరని కొరత వారి మరిచాసికి నా సంతోషం తెలియసేస్తూ వారి ఆత్మను భగవంతుడు కాంతి కలుగసేయాలని ప్రార్థిస్తున్నాను

శ్రీ ఎం కెట్టయ్య (సంతమార్గంపాదు) — అఖ్యాతా! సభానాయకులు, స్వార్థియు సంజీవయ్య మరణము పట్ల క్రిచించినటువంటి సంతాప తీర్మానము పట్ల హృదయ పూర్వక అంటలి ఘటించు, కూడటికి గుడ్డకేగారా సరైన కొంపకు కూడా నోచుకోలేని రాయలనీమ రాళ్ళగుట్టలో ఒక వేద యింటిలో పుట్టి స్వయంచ్చితో ఆంధ్రాల ప్రియతమ నాయకులుగా భారత రత్నముగా ప్రకాళించి పరిపాలనా దకుడుగా రాణకీయ మేధావిగా ప్రజారంకులుగా, ప్రపిలు పేశేలు కొడితే, భారతదేశ చరిత్రలో సువర్ణాకురాలతో ఆధ్యాత్మము కృపీంచిన సంజీవయ్యగారు హరిజనుల కొరకు ఆర్థిక విషపము సాధించిపెట్టే పోయారుగాని సాంఘికంగా అంటరానివారిగా అవస్థలు పడిన జాతి మాత్రము సాంఘిక న్యాయము చేకురిస్త ఆదర్శమూర్తి ఆంధ్రప్రదేశ్ ముఖ్యమంత్రిగా మరి అభిలాష భారత కాంగ్రెసు అందలము ఎక్కిన భార్యాతిని హారిషమలకు తెచ్చిపెట్టినటువంటి మహామార్తి భారత రాజ్యాంగ ప్రధానసిద్ధిన ప్రజల ఆచాలోక్తి ప్రపంచ వీరిని అర్జించినటువంటి మనోమేధావి డాకరు అంజేస్కర్, దళిత నగరాలకు దాచిచుపు వారు అయినప్పటికీ, ఒక మేధావిగా తెలిసిపోయినారుగాని నాకు ముందు చెప్పి నటువంటి గౌరవ సభ్యులు చెప్పినట్లుగా కూతి జనానికి, యోగిసి కోగికి ప్రజారంజ కంగావుండి అందరి మన్నులను పొంది కి ని ఆర్జించినవారు సంజీవయ్యగారు అంతేగారు, ఆయన పరిపాలనా దకుడుగా లలిత కళా ప్రియడిగా వేరు వచ్చాంచ డమేగార్, రాణకీయగా లట్ల సమస్యలు వచ్చినపుడు, బరువును నోర్చించు, తానోర్చి రాణకీయ మన్నుడని చరిత్రలో త్రిని గడించుకొన్నాడు ముఖ్యముగా 25 సంవత్సరాల స్వాతంత్ర్యము తరువాత భారత జాతిని సమసమాజ శేయో రాజ్యములో పేదవర్గాలు మూడు పూర్వులు ఆరు కాయలు కాయనున్న కాలములో పూజ్య భాష్యాజీ కంలు వండే కాలములో అభిలాష కాంగ్రెసు అధ్యక్షులుగానే గాక రానున్న కాలములో కానున్న రాష్ట్రపతి కిరి హరిషమల కొరకు ఆశ్చేర్యమున్న

కున్నట్టు ఒ మహారఘ్వం కాలగర్భములో కిలసిపోవడము వేదివర్గాలకు దురదృష్టి కరమైన విషయమని శాపిస్తున్నాను ఏమైనా వారు అశించినటువంటి కలలువండే రోబులు తప్పక కొ గ్రై రో బు ల లో రానుస్తుపేనే ఆతో అంధులీల ప్రియమను నాయకులుగా పున్నటువంటి స్వర్గియ సంజీవయ్యగారికి స్వారక చిహ్నముగా గౌరవనీయులై ముఖ్యమంతీగారు రపింద్రిభారతిలాంటి ఒక విద్యాలయాన్ని వరితలో చిరస్థాయిగా పుండెట్లుగా స్థాపించడానిటి కృపి చేయవలసిందిగా వారిని శార్ట్రీస్తూ ఆయన ఆత్మకు తీరుమణ వేం చేశ్వరుడు శాంతిని ప్రసాదించవలసిందిగా దుఃఖసాగరములో మునిగి వున్న వారి కటుంబానికి సానుభూతిని తెలుపుకూ సెలవు తీసుకుంటున్నాను

Mr Speaker:— I shall give the opportunity to all. I would only request them to be brief, so that I can adjourn the House as a mark of respect to the soul at 5-15 p.m.

(శ్రీ ఎమ్ నాజర్ బేగ్ (మార్క్సపూర్) — అధ్యక్షా! నథా నాయకులు ప్రపోచెట్టేని సంజీవయ్యగారి సంతాప తీర్మానాన్ని నేను ఎగ్గాయిపూర్వుడింకా బలపరుస్తున్నాను ఆమహానాయుడిని గురించి చెప్పాలంచే, వారియై క్రసరిచయ శాగ్యము సభాధ్యకులు అయినటువంటి రమి రాష్ట్ర లో నాయకులిగింది చిత్తురు జీల్లాలో ముస్లిము స్కోసము యివ్వాలని కట్టుపట్టి నాశు కావ్గైను టీట్లు యిచ్చారు అస్పుడు నేను ఒకిపోవడం జరిగింది ఉరువాడ వారిని కలిసికప్పుడు, ఫయపడవలసిన అవసరములేదు, మళ్ళీవచ్చేడానిటి అవకాశము వుండని ఉదారాపు వారిని గాంధి, సెహూర్ ఏమి లాల్ బహదూర్ శాస్త్రివాళ్లతో పోల్చువలసివస్తుంది సామాన్య ప్రశస్తికు, హరిజనులకు, గీరిజనులకు, యతర జాతులకు నేవ చేశారు, వారు చేసినటువంటి చట్టాల వల్ల, 100 కి 60 పుండిగా పున్న యితర జాతులు పైకరావాలనే వ్యదేశమతోనే వారు ఎన్నో చేయడము పల్ల యిక్కడికి రాగలిగాము వారు పూజ్యులు త్రిమతి యిందిరాగాంధీగారికి ఉడిచేయిగా పున్నారు వారిని మరిచిపోకుండా పుండెట్లు, రాష్ట్రములో ప్రతి కీల్లాలో ఒక కాలేజీకి వారి పేరు పెడితే భాగుంటుంది వోస్తోన్కు వారి పేరు పెట్టి లభ్యా చేసినట్లయితే చిరస్తురణియంగా పుంటుంది వారికి నా పూర్వము పూర్వక సంతాపాన్ని ఉలియ పేస్తూ వారి కటుంబానికి సానుభూతిని తెలుపుతూ నాకు యా అవకాశము యిచ్చినందుకు తమకు ధన్యవాదాలు తెలుపుకూ సెలవు తీసుకుంటున్నాను

(శ్రీ ఎమ్ నానారాము (సర్వేపల్లి) — అధ్యక్షా! ముఖ్యమంతీగారు ప్రవేశ పెట్టినటువ టీ సంతాప తీర్మానాన్నిబలపరుస్తూ నారు పూర్వము మాట్లాడిసిటువంటి మిట్టులిందరి అభిప్రాయాలతో నేను ఏకిథవిస్తూ, నాశు సంజీవయ్యగారితో పున్న కొన్ని సంబంధాల గురించి చెప్పాలనుకుంటున్నాను 1950 వ సంవత్సరమ లో సంజీవయ్యగారు ప్రావిషిణ్లో పార్లమెంటులో పున్నప్పుడు నేను ఒక లేటర్ అఫీసరు యింటర్వెన్టుకు వెళ్లాను వంగళ కోడండ రామికెడ్గారి ద్వారా సంజీవయ్యగారి ఫలించయింది అప్పటి నుండి 1960 వరకు మేము ఒక హరిజన యువతులుగా

మా మధ్య సన్నిహిత సంబంధాలు పెరిగాయి క్షిలో నేను పారమెంటుకు ఎన్నిక అయినప్పుడు అనేక సార్లు వారిని కలుసుకోవడం జరిగింది కొలో వారు నన్ను కాంగ్రెసులో చేపీంచారు అప్పటినుండి యిప్పిలిపరచు రాజకీయ మిత్రుర్ధం చాలా సన్నిహితంగా పెరిగింది వారితో అనేక సార్లు నేను పర్యటు చేయడము జరిగింది కొన్ని వందల గంటలు చర్చలు జరిపినా— వారు కాంగ్రెసు టీట్టు యిచ్చేటప్పుడు చాలా అష్టములలగా వున్నారు— అప్పడే చనిపోతారనుకున్నాము, కానీ వారు కోలుకున్నారు ఆరోగ్యవంతులు అయినారు అభరు రోబులలో నేను వారితో ప్రండే భాగ్యం కలిగింది మే 2 నుండి 7 వరకు వారితో వున్నాను ప్రతిరోజు రెండు గంటలు చాలా చిమయాల గురించి మాటల్లాడుతూ వుండేవారము నేను చాలా ఆరోగ్యంగా వున్నాము, రోజుకు ర మైట్లు నడుస్తున్నాము బీషంగీ ఎక్స్ప్రెస్ ట్రేక్ చేస్తున్నాను, ఎనర్జిట్రిక్ గా ఫీల్ అప్పుతున్నాను అని నంతోనంగా మాటల్లాడుతూ వుండేవారు నేను అయిన మాటల్లాడుకావుండేటప్పుడు అనేకమంది మిత్రులు వచ్చేవారు వారంగరితోకూడా ‘I am very happy’ అని సంతోషంగా చెబుతూ వుండేవారు నేను డిల్యూలో పున్నప్పుడు, జాన్ మూడవ తేదీన సంకీవయ్యగారు కేంద్రిప్రముఖులో మం తి అపుతున్నారని వరంతులు వచ్చాయి చాలా సంతోషపడ్డాము కానీ 7 వ తేదీ సాయంత్రం వదున్నర గంటలకు నేను వారితో మాటల్లాడి వెలిపోయాను రాత్రి పదిన్నర గంటలకు వనిపోయినారని పుచ్చయము నాకు తెలిసింది. రాత్రి నేను మాడలేకపోయాను సంకీవయ్యగారు వీడిటి ప్రజల ఆశాభోగ్యతి అని మేము అంగరము అనుకున్నాము దేశము అంతా అనుకున్నది కానీ ఆశాభోగ్యతి ఆరిపోయింది ఏ విధంగా ఆరిపోయిందో ఎవరికి తెలియదు ఈ రవంస్యం ఆయన సతీమణి ఒక్కి కే తెలుసు ఆయన మనుష్యుల అనుకునేవారు ఎవరు లేరు బిడ్డలు లేరు, తల్లిలేదు, బంధువులు లేరు, ఆర్యమాత్రం వుండి

అదే సిమిలర్ కండిషనలో డాక్టర్ అంబెక్కర్క్ గారు చనిపోయారు అప్పుడు కూడ ఆయన మనుష్యులు ఎవరూలేరు ఆయన ఆర్య లప్ప అటుపంటి పరిశ్రేతులలో మా నాయకులు చనిపోవడం అనేది నిజంగా సామాన్య ప్రజలకు కీర్తన దుఃఖము యిం నిజము ఎప్పుడు తెలుస్తుండని ఆశించే ప్రజల భారత దేశంలోనూ ఆంధ్రదేశంలోనూ లక్షలాది మంది ఉన్నారు యిం విషయములో అనేకమందికి అనేక అమమానాలున్నాయి ఆ అనుమానాలు ఎవరు తీర్చారు ? సంకీవయ్యగారు తీర్చలేరు ప్రభత్వం తీర్చలేదు ఆ అనుమానం సామాన్య ప్రజలకు తీర్చిపోతే వారికి న్యాయం జరుగడనేడి ఉండి దబ్బు ఉన్నవారికి గొప్ప వారికి న్యాయం జరుగుతుంది కానీ దిక్కులేని పేదలకు న్యాయం జరుగదు యిం పరిస్థితులలో ఆంధ్రదేశంలోనీ పేడిత ప్రజలు సంకీవయ్యగారిని కోల్పోయారు ప్రజలు చాలా దుఃఖములో ఉన్నారు వారి మరణముకు నూ విచారమును తెలియచేస్తూ వారి తల్లికి వారి కుటుంబానికి నూ సాసుఖూతి తెలియచేస్తూ శలవు తీసుకుంటున్నాను

శ్రీ యన్ లక్ష్మినారాయణ (మహారాష్ట్రాంక్) — అధ్యక్షా, సభా నాయకులు ప్రవేశపెట్టిన సామఖ్యాతి తీర్మానమును నేను బలపరుస్తూ కీర్తి చేసులు

సంజీవయ్యగారి మరణంపట్ల సభ్యులు తెలియపరచిన అభిప్రాయాలతో ఏడి భవిస్తున్నాను సంజీవయ్యగారు వారిబన ముఖ్యమంత్రిగా మన రాష్ట్రములోనే కాకుండా మొక్కం భారతదేశంలో మంచి పేరు ప్రపత్నిస్తు గడించారు సామాన్య నాయకులకంటే వారిలో ఉన్న బిధిత ఏమంచే సంజీవయ్యగారు ఎల్లప్పుడూ వారినులకు దేశంలో అధిక సంఖ్యలో ఉన్న బలహీన వర్గాలకూ, ఆర్థికంగా సామాజికంగా వారిపట శ్రద్ధ వహిస్తూ ఉండేవారు వారి ఆర్థిక పరిస్థితులు శాగుపడడానికి సంజీవయ్యగారు ఎల్లప్పుడూ స్మృతిచేసేవారు సంజీవయ్యగారు ఎల్లప్పుడూ పెనుకబడిన తరగుతులవారి యందు, మైనారిటీస్ గా ఉన్న ప్రగాల యందల ప్రత్యేకి శ్రద్ధ వహిస్తూ వారికి సరయిన సాకరాల్యిల కలు, చేయాలని ఎప్పి చేసేవారు వారు ముఖ్యమంత్రిగా ఉన్నప్పుడు వారు ఒక జి ఉ ద్వారా బలహీన వర్గాలకు సౌకర్యాలు కల్పించాలని ప్రయత్నించారు రాని అది పూర్తి కాలేదు ఇందిరాగాంధిగారి నాయకత్వములో వారిన కిరింగ్రాలపు ఇంజర పెనుం ఒడ్డు వర్గాలకు ప్రాతినిధిం ఇస్తున్నారు యా విషయంలో మన ప్రఫుత్వమే కాకుండా కేంచ్రి శుభ్రువు చూడా పేస ప్రబల ను మునుకు తీసుకుపోవడానికి కార్యిక్రమాలు చేయి పేసల పరిస్థితులు శాగుచేస్తే నుంచివయ్యగారి ఆ ట్రై కు శాంతికలుగుతుంచని మనవిచేస్తూ వారి ఉమంచానికి నా సానుస్తాం తెలియచేస్తూ వారి ఆశ్చర్య శాంతి కలగచేయాలనిఫగివంతుని ప్రార్థిస్తున్నాను

Sri H. Satyanarayana (Adoni, - Mr. Speaker, Sir, I ass ciate myself with the sentiments expressed by the Leader of the House and also other members here. I had the privilege and the good luck of knowing Mr. Sanjivayyah right from his days when he was an Inspector in the Essential Services Department. On the very day when he came to the court I was there. When he talked with me I thought this man was cut out for something higher and bigger. I just told him "Look here, young man, this is no the place for you. You must enter politics." I am very happy that due to the good efforts and good offices, his very good friend who is an hon Member of this House h entered the Constituent Assembly. I need not mention that hon Member-he is Mr. K. V. Narasappa and after he became the Constituent Assembly Member he rose like a m teor. One great thing with Mr Sanjivayyah was his humility. There are one or two anecdotes to show how much humility he had.

Once when he had come to our place we had a gathering of all political sufferers when I introduced to him one young man and told him that "this is the man who cut the telegraph wires in 1942." Then what was the answer from that great man? He said "I had no opportunity to see Mahatma Gandhi, much less to take part in the 1942 movement." Then he said "let me touch those hands that cut the telegraph wires and paved the way for freedom." Then I remember, when he was Chief Minister he had come to the State Guest House at Kurnool, his Headmaster had come to him on some small work. When the Headmaster came, Sanjivayyah rose up, went to receive him and then do you know what he did? He said : "Sir, you are putting me to shame by your coming to me. You could have just sent word

to me, I would have come to your house running and I would have done whatever you asked for." Such was the humility which Mr Sanjivayya had.

The other thing which I would like to say is there is a good lot of comparison between the life of late Lal Bahadur Shastri and Sanjivayya. Lal Bahadur it is said, had no money to pay for the passage to ford the river Ganga and so he swam the entire Ganga. So also Sanjivayya had also no money to come from Pedapudi to Kurnool and so he had to walk the whole distance. Once when I asked him "Which is the greatest moment that influenced your life?", he told me "The day when one old advocate came to me and gave me a set of new clothes, that was the greatest day for me." He remembered those incidents. Sri Sanjivayya had a very high stature. It is said great people are born to achieve some ends. Mahathmaji worked for the freedom of the country. Immediately freedom was got he shook off his mortal coils and Lal Bahadur Shastri after the Indo-Pakistan War and after Tashkent he also died. In the same fashion perhaps it is God's wish that Sanjivayya's work in this mortal world is over. One great thing that he did was to put the lowest of the lowly and the oppressed and the depressed on their feet so that they can stand erect and walk like men. Perhaps the last act which he did was as Congress President, he put all these backward classes people and the minorities on their feet by making them enter the Legislative Assembly. That was the last work of Mr. Sanjivayya and I associate myself with the feelings expressed here and I express my condolences to the bereaved family.

శ్రీ జి సై రయ్య (గంగైలు) — అధ్యక్షా, మన సభానాయకులు | పవేశ పెట్టినటువాటి సూత్రాపత్రి ర్మాన్నాన్ని బలపడున్నన్నారు వారు ముఖ్యమంత్రిగా ఉన్నప్పుడు నేను వ్యవసాయం చేసుకొని బ్రతీకేవాడిని నేను సమితిలో కోఆప్టెషన్ మెంబరుగా ఉడిపోడిని సంజీవయ్యగారు ముఖ్యమంత్రిగా ఉన్నప్పుడు గుర్తాక్ర గ్రామంలో 28 ఎకరాలు సర్కారువారి భూమి ఉండి పేరులు ఆ భూమిని చేసుకొనడానికి పోతే భూస్వాములు నిగాదా పడిరి అప్పుడు సంజీవయ్యగారి దగ్గరకు మామాలు గుడ్డలు పేసుకొని వెళ్లినాను నేను అలా వెళ్లినా వారు దగ్గర కూర్చోచెట్టుకొని మాట్లాడినామ తరువాత వారికి విషయమంతా తెలియు తేసినాను నేను పట్టుకొని వెళ్లిన అప్పికేషను మీద సంతకము చేసినారు అప్పుడు ఆ భూమిలో నాకు 4 ఎకరములు పచ్చినది. ఆ భూమిలోనే నేను జీవితము గడుపుచున్నాను. మా పెద్దలు సంపాదించినది ఏమీ లేదు మిగిలిన భూమిని అక్కడ ఉన్న మాల, మాదిగవారు చేసుకొని బ్రతుకు కున్నారు. ఆ సందర్భంలో పెచ్చిలు ఇరగడం పోలీసులు వచ్చి తీసుకొని పోవడం కూడా ఇరిగించి వారు చేసిన సహాయం నాకు మంచి అభివృద్ధి అయినది నేను వారి కుంటుంబాడికి నాగాధ సంతాపాన్ని తెలియజేస్తూ సెలవు తీసుకొంటున్నాను

శ్రీ సిహెవ్. కాళ య్య (పాల్యంచ) — అధ్యక్షా, సభానాయకులు | పవేశ పెట్టిన తీర్మానంతో, సహచరులు పెలిబుచ్చిన అభిప్రాయంతోను వికిథని ముఖ్యమాను నేను ప్రైదరాబాదులో విద్యార్థిగా ఉన్నప్పటినంచి సంజీవయ్య

గారితో ఆనేక సందర్భాలలో సన్నిహితంగా మెలగేటటువంటి అవకాశం లభించించి. తరువాత రాజీయాలలో ఆనేక సందర్భాలలో అనేక ఒడురుడుకులు వ్యాప్తప్ప టికి సాహసంగా వారు ముందుకు సాధించునటువంటి సంఘటనలు వీవై తే ఉన్నాయో అని ఈ నాడు రాజీయాలలో పరి చేస్తున్నటువంటి యువకులకు మార్గదర్శంగా ఉంటాయని నేను నమ్ముతున్నాను ఒక నాడు రాజకీయాలు కొండరి స్థాటే, కొ రది ప్రయుషేటు ప్రాప్తిగా ఉన్నటువంటి రోజులగో రాజకీయాలు, రాజకీయ కార్యక్రమము ఎవరి సొట్టు కాదు ఇది పోరాటముచేసి మార్పు తీసుకొని రావచ్చి ఒక మంచి సాంప్రదాయాన్ని వారి రాజకీయ కాలంలో మనం చూడగలిగాము ఆ నాడు వారు ప్రజలను కిలించారు ప్రజలు వారి వెంట కదిలారు ఆ నాడు వారిని నాశనం చేయాలని ప్రయత్నం చేసినా ప్రజల అభిపూయం ఎడై తే ఉండి అది వెలుబుకి వారికి అండగా నిలిచారు. ఈ నాటి వరకు కేవలం రాష్ట్ర ప్రాయిలో నే కాకుండా యూపవ్యాఖ్యరత దేశంలో ఒక గట్టి నాయకును రాణించడానికి ఒక పునాది వీర్పడించని మనవిచేస్తున్నాను. వారు ఆ నాడు ముఖ్యమంత్రిగా అభువ్యాయ కార్యక్రమాలు తీసుకొవాలని ప్రయత్నం చేసినారు అని ఈ నాడు రాష్ట్రంలోనే కాకుండా యూపవ్యాఖ్యరత దేశంలోనే ఒక పెద్ద కార్యక్రమంగా రూపొందించడం జరిగింది అంతేగామండా ముఖ్యంగా రాజకీయాలలో శాస్త్రతంగా పెత్తనం చేయాలని అభిభాష పడేటటు వంటివారికి ఏ విధంగా గుజపాఠం నేర్చాలో సంకీర్ణయ్యగారి రాజకీయ జీవితాన్ని మనం గమనించినప్పుడు వారి రాజకీయాలలో చేసినటువంటి పోరాటాలను మనం గమనించినప్పుడు మనం నికాశ నిస్పత్తిలకు లోను కాకుండా థైర్యింటో. సాహసంతో ముందుకు పోవడానికి మంచి అవకాశం ఏర్పడిందని నేను మనవి చేస్తూ వారి కుటుంబానికి నా గాఢ సంతాపాన్ని వెలిబుచ్చుండా నెలవు తీసుకొంటున్నాను.

శ్రీమతి జి కమలాదేవి (పొమర్చు) .— ఆధ్యాత్మా, ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రవేశపెట్టినటువంటి సంతాప శీర్మానాన్ని బలపరుస్తున్నాను. సంకీర్ణయ్యగారితో నాకు వ్యక్తిగతంగా పరిచయం లేకపోయినప్పటికి వారు చేసినటువంటి నేన పెదలకు చేసినటువంటి నేన ఆ మోఫ్ముమెనది ఎారు చనిపోయినప్పుడు వారి శవంతో వచ్చినటువంటి ప్రజలు వారి ఉడల ఉన్న భక్తి విశ్వాసాలు, క్రద్దబక్తులు చూసి నేను సంతోష పడ్డాను వారి సిద్ధాంతాలను రూపొందించి వారిని మార్గదర్శకంగా చేసుకొవాలి వారి ఆత్మకు శాంతి కలగాలని కోరుతూ వారి కుటుంబానికి నా సంతాపమును తెలియ కేస్తూ నెలవుతీసుకొంటున్నాను.

శ్రీమతి సుమిత్రాదేవి (మేడ్ చల్) .— ఆధ్యాత్మా, మన సభానాయకులైన ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రవేశపెట్టినటువంటి శీర్మానాన్ని బిల పరుస్తూ నేను కొన్ని సూచనలు ఇవ్వాలచుకున్నాను. ఇంతవరకు చెప్పిన సఫ్యులంతా వారి విషయాలు చాలా చెప్పారు. ఆయన నిజంగా నీతి నిజాయతీగ బ్రతికిన వ్యక్తి అని చెప్పేకప్పుడు అతనిలో ప్రేమ, అభిమానము, నీతి నిజాయతీ నిండుగా ఫనం అంతా చుచ్చాము అయినలో ఏ స్థారంగాని లేదు. ఆయన భీతంలో

మాత్రాతి పదవినుంచి ముఖ్యమంత్రి పదవివరకు చేసారు. తడువాత ఆశ్చర్యకు పదవిలో ఉలుకరింగిశారు ఇంత పెద్ద విదుకిపోయినా అతనిలో ఏ స్వాధీనంకు నిషకులా అనలేము మనవాయిలులు, మనమండ్రములు, కార్యక్రమాలు నిజంగా అశాంతి నిము మూన్చి పాలిస్తే ఒక్క సంజీవయ్య దు ఉతులకు రెండివయ్యలు ఉంటారని నా మృదు'ం కి సందర్భంలో సంజీవయ్య గారి తల్లికి వెమ్ము రూపాయలు పించిని ఇంక్యాలని ముఖ్యమంత్రిగారూ నిర్వయించినట్లు నేను పేరులో మాచాను ఆవిధంగా నిర్వయించినట్లు ముఖ్యమంత్రిగారికి నేను ధన్యవాదాలు అర్పిస్తున్నాను. ఈ ఆమె ఎన్నాట్లు ప్రతులుపందో చెప్పిలేము. కనుక అది అంత పెద్ద పని కావు నేను మీద్యారూ ముఖ్యమంత్రి గారికి నినయపూర్వకంగా చెప్పునదేమిట్టచే, వారియొక్క మూర్తిని ముండజాహి మార్కెట్ ముందర గాని, నయాపూర్వ చౌరస్తా వద్ద గాని స్థాపించినట్లయితే చాలా బాగుంటుందని. కేంగా వారు అంధ్ర దేశానికి కాకుండా ఏను దేశానికి వారు నాయకులు వారు మరణించి నంచి వను, ఈనాఱు ఎవడి థిల్లీకి వెళ్లినా మేము ఎక్కుడికి పోయెది అనేటు వంటి బాధ ఒట్టి అందరి హృదయాలలో ఉన్నది. ఎందుకంటే ఎవరు థిల్లీకి వెళ్లినా, అక్కడ వస్తిలేము అనే శాఫ్టేచుండా వారు ఎవరికి పరిలేకపోయునా వారికి వసతి వర్గాటు చేసి, వారి భోక్కన సదపాయాలు కూడ చూచివారు అటువట్టి స్థానము ఇప్పుడు కోల్పోయినందుకు ముక్కోట్టి ఆంధ్రులు కూడ కి చారపడుతున్నారు కనుక ముఖ్యమంత్రి గారు వారి నీళి నిజాయిశ్శికి, వారి స్థూపి చేస్తూంగా ఈ విధంగా వారి మూర్తిని స్థాపించి మన కృతిజ్ఞతను నిరూ పీంచగలరని ఆశిస్తున్నాను. ఇప్పుడు ఒక కే సోదరుడు సంజీవయ్య గారి పేరట జీల్లా జీల్లాకు ఒక కాలేజీ పెడితే బాగుండని చెప్పారు నిజంగా అటువంటి వారి లిప్పుం ఉండ అంటే, అటువంటి సంస్థలు ఉండాలి, మానవుకి పదవులు ఎక్కుటి ఉండవు. అని కాక్కుతప్పుతప్పి కాను. మానవుడు కూడ ఉండడు. కాబట్టి వారి పేరు చిరప్యాయిగా ఉండేటట్లు ముఖ్యమంత్రి గారు వారి హాయా ముతో వారి ప్రాచ్య స్థాపించాలని కోరుతున్నాను వారు వివాహము చేసు కొన్నది కూడ మే 7 వ తేదీనే అతని ఈ ముఙ్గెరెంచు కేసింది కూడ అనే రోహనే అని విన్నాము, చాలా మఃఖల రమేష వార్డ వారి తల్లి చాలా జాంతము పహాంచింది. అమె పుత్రిలీశాయి వంటి తల్లి అమె చాలా నీతివరు రాలు, భక్తి గలది ఆయన శమయ పోతూ వుంటే ఆనే అన్నది, నా కొమకు ఇంత పెద్ద పదవిని అలంకరించినా నాకు చెడ్డ పేరు తేలేదు, ఇంత బీద కుటుంబ పా, లో పుట్టినపుట్టికి అందరిపట్ల అభిమానముతో ఉంటూ వచ్చాడని ఆమె కుటుంబా చెప్పింది. సీవితములో మానవుడికి కావలసింది నిజాయిశ్శినే. అటువంటి కీర్తి వారు సంపాదించుకొన్నారు. వారి కుటుంబానికి భగవంతుడు శేషున్నా ఆరోగ్యాన్ని కలుగజేయగాక యని ప్రాతిస్తూ, వారి కుటుంబానికి సానుభూతి తెలుపుతుంచి మీరు ఈ అవజ్ఞాము ఇప్పినందుకు మీకు ధన్యవాదాలు అర్పిస్తూ చెలవు తేసుకొంటూన్నాను.

దా బి కళావతి (మాముగుల) .—అధ్యక్షా, మన నాయకులు ప్రవేశ పెట్టినటువంటి ఈ సంతాప తీర్మానాన్ని నేను హృదయపూర్వోముగా బలపరుస్తున్నాను. సంజీవయ్యగారి పరిచయము నాకు వ్యక్తిగతంగా లేకపోయినాడుకు ఎంటో బాధగా యచ్చుది అటువంటి మహావ్యక్తిని కలుసుకొని మాట్లాడే అన కాశము నాకు ఉలగనందుకు ఇంచిగే అవకాశము లేనందుకు నేను చాలా బాధ పడుతాన్నాను వారు చిన్న వయస్కోనే మంగ్లతిషాఖని ముఖ్యమంగ్లిధవిని పొంది ఇటువంటి భ్యాతిని వహించినందుకు నేను గగ్గిస్తున్నాను ముఖ్యంగా వారు అఖల భారత కొంగ్రెసు అధ్యక్ష పదవిని అలంకరించినందుకు మన ఆంధ్ర రాష్ట్ర ప్రాజెక్టు ఎంతో గట్టించవలసియున్నది అప్పు పు వారు లేసి కొరత మన ఒక్క ఆంధ్ర రాష్ట్రాలోకే కాకుండా మొత్తము అఖల భారత దేశానికంటటికి కూడ లోటుగానే ఉండిపోయించని భావిస్తున్నాను. ఆయన వ్యక్తిగతంగా మన నాంచి దూరము అయినప్పటికి, ఆయన యొక్క ఆశయాలు, సహృదయము ఈ కోటానుకోట్ల ప్రజలలో సభవంగానే ఉన్నరని నేను గట్టిగా నమ్ముతున్నాను వారి ఆశ్చర్య జాంతి కంగాలని భగవంతుని కోచుతూ, వారి కుటుంబానికి సాను భూతిని మన సభాముథాన తెలుపుచున్నాను.

Dr Fathimunnisa Begum (Peddakurapadu):—Hon Speaker Sir, Though it is a repetition I would like to say that late Mr Damodaram Sanjivayya started his career in a humble way after graduating in Law. He was elected to the Indian Constituent Assembly from Mysore Assembly. After the Assembly, he continued as a Member of the Parliament later when he was elected from Kurnool in the Majlis Election. In 1952 he was taken into the Ministry of Sri C. Rajagopalachari as a Cabinet Minister. After the formation of Andhra State he was taken as a Minister by late Sri Prakasam Panthulu. He continued as a Cabinet Minister in Sri Nilam Sanjeeva Reddy's time. After Sri Nilam Sanjeevareddy, he became the Chief Minister. After Sri Nilam Sanjeevareddy he became the A. I. C. C. President. Such a bright prospect was only because of his good qualities as a leader. He worked for the cause of the Minorities and the backward-classes. In the recent elections, it was his stubborn idea which was accepted and favoured by our Prime Minister that 60% of the minorities should be selected. It is because of him that Members like me are sitting here. His death is a great loss to the Congress Party and the Andhra State in particular. May God rest his soul in peace. It is so kind of our Chief Minister to have granted a reasonable pension to his old and helpless mother.

(శ్రీమతి ఎన్. విజయలక్ష్మి (తుని)) .—అధ్యక్షా, ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రవేశ చేటిన ఈ సంతాప తీర్మానాన్ని నేను హృదయపూర్వకంగా బలపరుస్తున్నాను సంజీవయ్యగారి మరణము మన యావద్యారథదేశాన్ని దిగ్వ్యాంతులను చేసింది సంజీవయ్యగారితోనాకు వ్యక్తిగతంగా పరిచయము లేకపోయినప్పటికి, వారియొక్క గొప్పానాన్ని నేను గ్రహించగలిగినాను సంజీవయ్యగారు హృజ్యాశ్చాసీని ఏవిధంగా చూడలేకపోయారో ఆ విధంగా సంజీవయ్యగారిని నేను చూడలేకపోయాననే బాధ ఇప్పటికీకూడ ఉన్నది. సంజీవయ్యగారి వంటి మహాత్మ రమేష వథ్టకిని

కోల్పడం మన యాస ద్వారా రదేళానికి నీరని లోటు గుల్మిల్గాగాలు పీటిక ప్రజాసీకానికి ఒక ఆశాజ్యోతిగా థారాల దేశములో ప్రప్రథమంగా పెటసిన వారస నాయకుడు వారు మరణించినప్పటికి వారియొక్క క్రీతి ప్రతిష్ఠలు చిరస్థాయిగా వెలుగుతాయనుటలో సందేహములేదు వారి అభ్యక్తు జాంతి చేచూరాలని థగవంషుని ప్రార్థిస్తూ ఈ సంతాపతీర్మానాన్ని వారి కుటుంబానికి అందజేయాలని కోరుచూ సెలవు తీసుకొంటున్నాను

Smt Elizabeth Saroju n Ananda Bai (Ganavaram) —Mr Speaker Sir, hon. Chief Minister, Ministers and my colleagues.

We are meeting at a very crucial time when we lost one of the most able leaders and administrators of our organisation. Though I am overwhelmed with grief and chocked with words, I still want to say a few words. Though Mr Damodaram Sanjivayya is no more with us physically, his spirits, his ideals and his dreams are still with us. We are very sorry, we are very unhappy on this occasion. His very name is immortal. He is one of the illustrious sons of the country, blessed to a mother who gave birth. He lived a simple and humble life and passed away in a quiet way. His lasting relation coupled with his seasoned experience still stay with us a rich heritage for the present and future generations. Though he worked as Minister, Chief Minister, Union Cabinet Minister and Congress President, he never looked high and never looked down upon others. He had always been abreast with the times. Straight thinking, simple and humble, practical, love were his ideals. He lived to do good but not to achieve anything for himself. If I can put it thus, I shall say a little bit poetically. He is simple in structure, bold in venture to fight for the right with all his might. He is an embodiment of what is best of the past and the present with standard vision for the future. It was not the position which made him great but everything he occupied he made it great. It is stated that some are born great and some achieved greatness. He belongs to the second category of men because he achieved greatness by dint of hard work and by virtue of the character. His was a dedicated life for the common good. When the country is passing through most testing and crucial years, we are deprived of his able guidance.

The country has lost an eminent person in him. It is a personal loss to every one. The vacuum caused by his death is being gradually filled up. His friendliness without familiarity, his duty without officiousness and his religion without ostentation endear themselves to all that met him. His life was gentle. The element of nature is so mixed in him that nature might stand up and say to all the world this is a man we should pledge to emulate his life. In this momentous occasion, we shall pray to God to rest his soul in peace. May his bereaved family be condoled with peace and quietness.

Smt M. Lakshmi Devi (Kalyandurg) —Hon. Speaker, Sir. The nation has lost a revered leader Sri Damodaram Sanjivayya on 7th May. He was the real representative who fought for the upliftment and betterment of the Scheduled castes and backward communities—a leader with noble and admirable character shone like a

Dhruvathara. In the national politics he was trusted and faithful torch-bearer of the ideals of Mahatmaji. Sri Pandit Nehru had a high opinion on the character of Sri Sanjivayya who hewed from a lower community, risen to the highest office in the AICC. Once Mr Jawaharlal Nehru rightly remarked, there are only two great things to admire in India. One is the greatest construction of Bhakra Nangal Project, and the other is a Harijan who gained the hearts of the people of Andhra Pradesh, the Chief Minister. The scheduled and backward communities of Andhra Pradesh are ever grateful to the generous leader for the upliftment he has given to the down-trodden in all walks of life during his tenure as the Chief Minister and President of the AICC.

My father-in law the late Sri K Santhaappa, an Ex. M.L.A. was a close associate of the noble leader since three decades. He was guiding my family in all respects. It is a great loss to me and to the nation - especially to our Andhra Pradesh. I feel that we could not avail the presence of the leader when the important green revolution is going to be implemented for economic betterment of the landless poor. He was the right-hand of our beloved Prime Minister in the helm of affairs. It is because of him only that most of the Members from the backward and scheduled castes are sitting in this Assembly to serve the democratic country.

If we can put into practice the aims and ideals laid down by the rever'd leader as the President of the AICC we will be doing justice to his noble cause. May his soul rest in peace, at the lotus feet of Lord Sri Venkateswara.

I am thankful to the hon Speaker for giving me this opportunity to express my respects to the demised, noble leader. Thank you, Sir.

(శ్రీ సిహెచ్ పెటటరాలుం (పంర) — అయ్యడా, ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రవేశచేటిన సంతాపశీర్మానాన్ని నేను ఒకపరుస్తున్నాను 'బాల్య మదఱం ధృవం' అన్నారు. సంజీవయ్యగారు పోడం అనేని యూస్త్ థారతదేశానికి తీరని లోటు అని అందుగా చెబుతున్నారు వారితో వారు పరిచయం 1954 నుంచి కాంగ్రెసు కార్బూల్ ట్రీగా ఏర్పడినది రెండుసార్లు వారిని మా గ్రామానికి తిస్తుకుపెళడం వారిచేరువు ఒంటి య్యా పార్ట్ అని, రంజీవయ్య రోడ్చు అని అక్కడ పెలయడం ఇవెంది పేప్ ప్రభాసీకానికి సంజీవయ్యగారు 'పంచి' పంచి వారు బహుమణి ప్రభూతాతిః లలితకాకోవిదుడు అయిన ఉపన్యాసము ఒడ సంగీత సాహిత్య సమేళనము ఏ ప్రాంతంలోనే నానరే ప్రతి పొరునియొగ్- ప్రేమను నూరగొస్కు వ్యక్తి అటుంటి సచివుడు, మిత్రుడు, భాండునుడు యిక మసకలైదు వారి యొక్క స్క్రాప్తిచిహ్నముగా థారత దేశములో ముఖ్యముగా అంధదేశములో రాజభాసిలో శాస్త్రమైన చిప్పుము ఏర్పాటుచేయాలని మీద్యారా ముఖ్యమంత్రిగారిని కోరుతున్నాను. వారి ఉటుంబానికి, వారి థార్ట్రిషు సంతాపాన్ని తెలియజులున్నాను.

(శ్రీ జి, వెంకటమండల్) (వెంకటగౌరి) —అధ్యక్షా, సభానాయకులు ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రవేశపెట్టిన సంతాప తీర్మానాన్ని హృదయపూర్వీగా బేసరుస్తూ కొన్ని దిష్టయాలు మనమచేస్తాను ఈ లోఙు మరుం హేఁ పోటు పెన్నిధి, నిర్మాదంపటిని, మేధావి గయిస్తుపటి వాన్ని పోగాల్సుకొన్నాము సితపరాల పరమ్మాల్కి స్థీములు పెట్టి సేంచేసున్నటుపటివారు, ఇక్కడ రాణ్ణు కాంచించాపాలలో వాం సిలపాను సేంము కోతోపోవటం చాల దుర్లేపుచరమైని, చిచారుకరమైన ఏంతి సంబంధించున్నారు పోవడం వుండులకేకారు దుర్గ శిలపరాలకు కూడ తీరని లోటు వారి కుమంబానికి నా ప్రగాఢ సంతాపాన్ని తెలియజుస్తూ వారి ఆశ్చర్య దేవుడు శాంతిని కలుగేయుగాయని ప్రాణమ్మా సెలవు తీసుకొంటున్నాను

(శ్రీ విజయకిథామణి (తిరుపతి)) —అధ్యక్షా, సంచిపయ్యగాలి మరణాలో ఆశారంజాతి స్థంభించిపోయింది ఆశారంజాతి రద్దుం మళ్ళీలో ఒడిపోయింది ఆశారంజాతి మరణాలో పూర్వాలో, వెలుగురేఖ, అంధ్ర సాహిత్య సీమలో విరసించిన వెస్సెల వెలుగురేఖ శాశ్వతంగా ఆటిపోయింది ఆశారంజాతి సంస్కర్తతికి, నామికితకు, సాహిత్యానికి సాహిత్యానికి జీవుడు మూర్ఖిపోయించి మామచేస్తున్నాను ఆశారంజాతి శ్రీమతి అందిరాగాంధి నాయకత్వానికి శ్రీ సంచిపయ్య నాయక్యములో దేశంలో ఒక మహా విషపం చెలేరుతున్నప్పుడు సామాన్లీ ప్రజాస్థితంలో, వారి అలోచనలలో, వారిమాటల్లో, వారి చేత ల్లో ఒక విషపార్వకమైనమాయ్య సంభవిస్తున్నప్పుడు అటువటి తరుణాతో సం జీవయ్యగారి ఆశ్చర్యాయువు వాయులీనంలో రాగిరేఖలో లిపిపోయింది చారులేఖలోటు రాజీయరంగంలో శాశ్వతంగా మిగిలిపోయింది వారు ఆశారంజాతికి సంస్కర్తతికి గొప్పయిప్పుంగా నిలిచిపోయారు చారులేఖలోటు రాజీయరంగంలో శీర్పుదానికి సర్వశస్తులా ప్రయత్నించగలరని ఆశిస్తున్నాను వారి ఈ త్రైకు శాపటిని లుగా కేంచూలని సచ్చేక్యరుని ప్రార్థిస్తూ వారిమాటలు చేరలు వారివాతలు గీతాలు భావితరాల వారి వెలుగుబాటులై రమ్మిమైన రాజుజాటలుగా ఉండుగాకయని ఆశిస్తున్నాను. వారికుటుంబానికి నాహ్యాయపూర్వక సంతాపము తెలియజేసుకొంటున్నాను

(శ్రీ ఎం పీరపు (సల్లమడ) —అధ్యక్షా, మన ప్రియమయినవాయకుడు శ్రీ వి. పి నరసింహరావుగారు ప్రవేశపెట్టిన సంతాప తీర్మానమును చిత్రశాస్త్రితో, శ్రీకరశాస్త్రగా బిలవరస్తూ రెండుమాటలు చెప్పవలచుకొన్నాను ముఖ్యంగా యాతరణంలో సోషలిజం, గరీబీ వూటూ వో అనే నినాదాలు తెస్తున్నప్పుడు, సోషలిప్పు పంధాలో సమాజం సమస్యందూ అని ఆశించే తరుణంలో సోషలిజంపైన అభిమానం ఉన్నప్యక్కి, అశేష పీడితజనం అతనివైన ఆశలు హేట్లు కొన్న తరుణంలో మనము వీపోవడం అందినీ దుఖసాగరంలో ముంచిపోవడం యావక్త ప్రజానీకాన్ని కలవరచెట్టిందనడంలో సందేహంలేదు వారు కారణమ్ములు అనేది ఔషధకం చేస్తున్నాను. దేశసాధాగ్యానికి ఒకవిధగా కార్యక్రమమైచ్చి రూపురేఖలుదిది ఒకమార్గంమాపించి అమాగ్రాన పొమ్మని చేపుడ్లు

జరుగుతూవస్తోంది పురాణకాలంమంచిచూసే నేటివరకు అడేరకంగా వైపులు ఒకమార్గాన్ని సృష్టించడం ఆ మహాత్మాగ్రార్ధం పూర్తిచేయసండా వారుపోవడం జరుగుతూవస్తోంది సంభిత య్యగా రు కూడ మాగ్గా స్వేచ్ఛ పఁ చూపి పోయినారనిపిస్తోంది ముఖ్యిగా పీడితజనానికి, వెనెక బడిన బలహినపరాలకు, హరిజన గిరిజన వద్దాలకు పీతామహుడుగాకుండి సేవచేశారు ఇక ఆలోటులేకుండా చేసేవారులేరా, అటుపంటి ఆక పోయిందా అని చాలమంది కలవరసడి జాఘపడు తున్నారు వారిని గురించి కంటటడిపెట్టివారులేరు అనేకమందిసభ్యులు ఆశ్రుధారలతో, చిత్తశుద్ధితో సంతాపం తెలియజేస్తుంచే వారియొక్క ఘనతకు, ప్రజ్ఞాపీళేషమనును, సేవాత్మకరతకు బుఱపడియన్నామని మనవిచేస్తున్నాను సంజీవయ్యగారి ఈవం చూడటానికి వచ్చినప్రజాసీకం జవావాల్నే ప్రశ్న పోయినసాడుకూడరాలేదు అప్పుడుకూడ ఇంత నం చలనం సంక్లిథం ప్రజాసీకంలో రాలేవని మనవిచేస్తున్నాను ఇంతమందిజను వచ్చిన నపరి తీటితి మనం ఇస్తరు లీడర్సు మరణించినపుడు మాత్రమేచూశాము డిఎం కె లిడర్ అన్నాదులై చనిపోయినపుడు ప్రజలు ప్రాంతాలు తెగించి వారికవాన్ని చూడటావికి వెళ్లినట్లు విన్నాము తిరిగి సంజీవయ్య చనిపోయినపుడు వారికవాన్ని చిమూనాక్రయంలో చూడటానికి ప్రజలు తమప్రాంతాలనుకూడ లక్కుచేయ చుండా వెళ్లారంబే—సామార్యప్రజాసీం పేదప్రజాసీకం ఎడల వారిటిస్టస్టుటువంటి ప్రేమ, విశ్వాసం, శాంతిగం మనకు దోషితకం అవుతుంది పేరప్రకాసీకం వ్యాపయంలో సంజీవయ్య చెయ్యే చెలితే—పేవప్రజాసీకంలో ఉత్సేధిం, సంక్లిషం, ఉత్సాహం కలుగుతుంది మనవిచేస్తున్న ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రపేశపెట్టిన సంతాపశిర్మానాన్ని బలపరుస్తూ, సంజీవయ్యగారి ఆశ్రూకు శాంతికాలగాలని ప్రార్థిస్తూ వారికుటుంబానికి నాసామఖ్యాతి తెలియజేస్తు సెలవుతీసుకొంటున్నాను

శ్రీ జి భూషణ (సారెళ్ళ) — అధ్యక్షా, ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రతిపాదించిన సంతాప తీర్మానాన్ని నేను బలపరుస్తున్నాను ఈనాడు సమాజంలో మూల మలుపులు తిరుగుతున్న ఈవాతావరణంలో, పేవప్రజల జీవిత సాధారణ్యానికి కృషి తలపెట్టిదిన ఈ ప్రత్యేక పరిస్థితులలో శ్రీ సంజీవయ్యగారి మరణవల్ల చాలా లోటులిగింది ఇంటి సంవత్సరముల ప్రజాస్వామ్య పరిపూర్వీ పేవాల అభివృద్ధికిరకు, వారికి ఉద్యోగాలవకాశాల విషయంలో, ఇతరసాకార్యాలవిషయంలో ఎలాంటి నదుపాయాలు కలగక — ఈనాడు వారి అభివృద్ధి విడుయింలో, సమసమాజం అని నినాడం ఇస్తున్న ఈనమయింలో సంజీవయ్యగారు ఆల్ ఇండియా కాంగ్రెస్ ప్రవేసిడెంటుగా థిల్లిలోకుండి మనకు ఏదో సాధిం చిపెడ తారు అని పేవప్రజలు ఆశిస్తున్న తరుణంలో — సంజీవయ్యగారి మరణవార్త ఆంధ్రప్రదేశ్ లో చిన్న అక్కరాలలో వస్తే మేము నమ్మలేదు సంజీవయ్యగారు మరణిస్తే పెద్ద అక్కరాలలో రావలసినవార్త చిన్న అక్కరాలలో వచ్చినపుడు మేము నమ్మలేదు అయితే వ్యక్తిక అచ్చుఅయినతర్వాత ఆవార్తవచ్చికుండునని, తర్వాత అచ్చుఅయిన

ప్రతిక మార్పుటానికి పీలులేక కొద్ది అడురాలతో ఈవార్త వ్రాయల ల సి న చ్చి ఉడవచ్చని కొండుచెప్పినపడు మేము నమ్మగిలిగాము సం భి వ య్య గా ఓ స్కృతికి చెప్పుంగా వారిపేరుమిచ సూర్యుపెటలో ఒక క క శా శా ల ఏర్పాటు చేయటానికి ఇర్పయించి అందుకు 17 ఎక రాలభూమి మేము ఏర్పాటుచేసుకున్నాము ప్రభుత్వంవారు సంజీవయ్యగారి పేరుమిగ అంగ్రద కళాశాల ఏర్పాటు చేసి ఆవిధంగా వారియొక్క ఆత్మకు శాంతిక లుాషేయూలని కోరుఱా సంజీవయ్యగారి కుటుంబ పోత్తుపులు మేముగురుచూసికి ప్రభుత్వంవాయ శ్రద్ధతీసుకొన్నందుకు | ఖుశ్వాస్తు అభించిన్నా ఇముచుకూడ అదేవిధంగా ప్రద్రష్టిమకుని వారి కుటుంబానికి అన్నివిధాల నానుఫూతి తెలుపొలని కోరుతున్నాను

శ్రీ తె. చెన్నయ్య (దేశాల్) — అధ్యక్షా, ము ఇయ్య మంత్రిగా దు ప్రతిపాదించిన సంతాపతీర్మానాన్ని నేను బలపరుస్తున్నాను. నాకు సంజీవయ్యగారితో చాలా సంవత్సరాలు పరిచయించి 1955 ఎలక్ష్మీన్నెనో కాంగ్రెస్ వారం అధిక మొజారితో జీలిచాము సంజీవయ్యగారు కద్దులతో నుంత్రిగా ఉన్నారు ఆంగ్రెప్రదేశ్ కుకూడ నారు మ ఇయ్యమంత్రిగ ఉండినారు అధ్యక్షా, అప్పుడు తమయ స్వానికపరిపాలన శాఖాముగ్రీగా ఉండినారు నాజివిపొలా ఎంత చేగ్గుడా జరిగినదో మనకు తెలుపు సంజీవయ్యగారి కవంపెంట స్కృతానానికి వేలాచి ప్రాణికం లియుర్జుకు వెళ్లినట్లు వెళ్లారు పేడలు, పేదలు, అంచుకులాలవారు ఎంతో దుఃఖింతో స్కృతానానికి పచ్చారు. సంజీవయ్యగారి జ్ఞాపకార్థం పోత్తుప్పం వీడెనా చేయవలసినరిగా కోరుతున్నాను వారు చనిపోయినప్పటికే వారికోత్తోతి చిరకాలం ఉండగలదని ఆశిస్తూ-వారి అప్పుకు శాంతి కలగాలని ప్రార్థిస్తూ, వారి కుటుంబానికి నా నానుఫూతి తెలుపుతున్నాను.

శ్రీ జి పోమచేథర్ (హీందూపూర్) — అధ్యక్షా, కీ తీ శే ము తై న శ్రీ సంజీవయ్యగారి మరణానికి సంతాపం తెలుపుతూ ముఖ్యమంత్రిగారు పోవేళ పెట్టిన సంతాపతీర్మానాన్ని గేము హృదయపూర్వీకంగా బలపరుస్తున్నాను నేను కాలేజీలో చదివే రోజుల్లో, ఛైనార్ట్స్ నెస్క్రిప్టరీగా ఉండి, సంతోషయ్యగారిని అనంతపురం కాలేజికి పిపించాను అదే నాకు వారితో తొలిపచియించి అప్పుడు వారు ఇచ్చినటువంటి అమూల్య అదేళాలు ఇచ్చటికి నేను మరచిపోకుండా ఉన్నాను ఈనాడు నేను రాజకీయాలలో ప్రవేశించానుఅంటే వారే నాకు గురువులు తెంగశూరులో ఎ ఏ సి. సి జరిగిపుడు మా ఉరికి వారిని, సి. సుబ్రహ్మణ్యంగారిని ఆహ్వానించాను వారిని చూసినతర్వాత నేను చిన్నపు సకం ప్రవాశాను. అది ప్రింటుఅయినది మా పల్లెలో హరిషంకాలనీకి సంజీవయ్య పేరు పెదుతున్నామని-నేను థల్లి వెళ్లినపుమ సంజీవయ్యగారికి చెప్పాను మీరువచ్చి ఉపేన్ చేయాలని చెప్పాను. నేను జూన్ లోవచ్చి నా పేరున పెట్టే హరిషం కాలనీని ఉపేన్ చేస్తాను-అని వారు అన్నారు కాని వారు మరణించటం జరిగింది ఈనాడు దేశం చాలా పురోగమిస్తున్న పరిస్థితిలో, వెనుకబడిన ఇరగతులవారికి, హరిషములకు గిరిజనులకు ఉత్సి-రీబి జాతు శాసనసభుడ్దిలూ,

రావలూనికి అవకాశం కల్పించి, ఫీల్టీ లో ప్రధానమంత్రిగారికి సలహాలుఇస్తూ వెనుక బడివారు ఆర్థికంగా మందుకు రావాలిని ఆర్థిస్తూ అంచకు కృమిష్టిస్తున్న చంజివ న్యూగాయ మరణించటం దేశానికి చాలా తీరనిలోలని చనవిష్టస్తున్నాను తెలంగాఢా వైవహారం అలస్తూబరిగినప్పుడు సంజీవయ్యగారు నుఖ్యమంత్రిఐఎస్సే ఏన్స్స్ కుమటపడశాయని ఆఁదరం—రాయలసీమ వారు, తెలంగాఢావారు, ప్రాంత్యువారు—అందరం వాగిని ఆప్యోచిచారు. ఆమున వ్యక్తిత్వంబట్టి అందరు వారిని ఆప్యోనించారు రాయలసీమకు చెందన నాయకుడు క్రిక్టీలో ఉన్నారు, మా రాయలసీమ భాగుపమతుండి; రాయలసీమ అభివృద్ధికి కృమి జరుగుతుండితని మేమంళా భావిస్తూ వచ్చాము. వారు చనిపోసటానికి 10 బోలులుంచ నామ చెప్పారు నేను 10 బోలుకచ్చి రాయలసీమ అంతా తిరుగుతాను, చాస్తాను—అని చెప్పారు. ఈప్పుడు రాయలసీమకు నాలుకుదు లేకుండా పోయినట్లు ఉన్నది అఱువంటి ముఖ్యమైన నాచక్కడు చురణైచినదుమ నేను చాలా దుఃఖున్నానును

కార్యదీక్త ప్రభాగంజక్క్యం పరిపాలికాకు నుప్పిరిగొని పది కాలాలపాటు ప్రభాగేవ చేసే వ్యక్తి పోయినారంటే చాలా చింతించవలసిన విషయా ఈ సంగాధాలో నాతరపు ప్రగాఢ సంతాపాన్ని తెలుపుతూ వారి ఈటుంబాచి నాసాముత్తి తెలుపుతున్నాను

శ్రీ పి రాజరాముర్మారు (అలూరు) — అధ్యక్షా! శ్రీ సంజీవయ్యగారి మరణా వారి కుటుంబానికేగాం కాంగ్రెస్ పార్టీకి, దేశాన్ని తీర్చిని లోటు కలగించింది అప్పుక్కు కుటుంబంలో జన్మించి కలుపితమైన వాచంవరణంలో వీంచి ప్రాముఖ్యాలలో కశాకాలలో వేరికం బాధ అనుభవిస్తూ తన అక్షేయమై దైర్యసాహసాలతో ఏకాగ్రగచిత్తంతో కూడిన మేధా సంప్రత్తితో మహాన్నిత స్థాయిని ఆయన అందుకోగిలగాను తఱవిన తలంపుగా రాజకీయాలో ప్రవేశపెట్టనా రాజీవు జీవితంలో వేమా హౌమీల మధ్య ఉన్నవత స్థానం సంపూర్చించి వారిని సనుశ్శతో నిర్వహించడం తల్కువ విషయాలు ఏమి కావు ఉప్పుడి మద్రాసు రాష్ట్రము మొదిలుకొని ఆంధ్రికాప్పీలో అంద్రిప్రదేశ్ లో అనేక సాపులు నిర్వహిస్తూ రాష్ట్రం కిపవరిథీతులలో ఉన్నప్పుడు ముఖ్యమంత్రి పదవి చేపటీ దానిని మర్మతో నిర్వహించడమేగాక కేంద్రంలో మంత్రిగా పనిచేచారు కాంగ్రెసుక్కిప్రపంచశితులులో ఉన్నప్పడల్లా శ్రీ సంజీవయ్య ఆప్టీలో అధ్యక్షులు అపువూ వచ్చారు ఆయన హినీసాహాతీచరుడు కూడా ముచి వక్క ఆయన స్వయంగా కొన్ని రచనలు చేశారు గేయాలు వాళారు రాజీయ ఉపన్యాసాలలో సాహిత్యంప్రవేశపెట్టి జనరంజకంగా వ్యవహారించే నేపులవాడు లాపుక్కడను హిందూ మర్కం సమర్థిస్తుండనుటకు చాస్తార్థిలలో పురాణాలలో ఆధారాలు ఉన్నప్పటిక కొంగు మర్కాథిపతులు సహార్థియు అస్తప్పటికి ఆయన హిందూమహము లేదు హిందూమహములో హిందువుల యొక్క అభిమానాన్ని పెంపాందించుకొని హిందువుల యొక్క సహాయం లేనిదే హారిషనులు వృథికి రావడం అసాధ్యం అని

ఆయన గ్రహించారు ప్రతి హిందువుడు సంజీవయ్య జీవిరం నుంచి గుణపారం నేర్చుకోవాలి అస్పృశ్యత హిందూమతానికి మాయనిమచ్చ దానిని నిరూపించుటకు ప్రతి హిందువుడు బద్దకండఱు కావాలి ఆయనయొక్క ఉపదేశాలలో మంచిరోబులు వస్తాయనే ఆకలోఉన్న కోటానుకొట్ట హరిజనుల హృదయాలలో ఆయన జీవిస్తారు ఆయన కుటుంబానికి నా సానుభూతిని తెలుపుతున్నాను

శ్రీ డి రామారావు (పొన్నారు) — అధ్యక్ష! శ్రీ సంజీవయ్యగారిగురించి అనేక మంది మిత్రులు మాట్లాడారు కొంతమంది గద్దద స్వరంతో వారియొక్క సానుభూతిని తెలుపుకొన్నారు. ఇలా హృదయపూర్వకంగా ప్రవేమించేవారు మన శారతదేశంలో కొన్నికోట్లమంది ఉన్నారు అనడంలో అతికయ్యాక్రితిలేదు ఆనేతు హిమనగ పర్యంతం యావద్మారత దేశంలో ఉన్న ప్రజల యొక్క సానుభూతిని సంపాదించిన మ వో వ్యాప్తి శ్రీ సంజీవయ్యగారు వారితో రెండు మూడు పర్యాయములు మాత్రం కలిసి మాట్లాడడం ఒక అచ్చప్పంగా ఎంచుకొన్నాను. వారు మాకు యిచ్చిన ఆదారాభిమానాలు చిరస్మరణియం వారు చిన్నతనంలోనే అమాత్యశేఖరులుగాను, ఆ ఫలా రతంలో అమాత్య శేఖరులుగాను, యావద్మారత తావనికి కాంగ్రెస్ రంపుత్తకులభినేతుగాను, అంధ్రదేశానికి ముఖ్యమంత్రిగా అనవ్యసామాన్యమైన కీర్తి సంపాదించిన మహారూపులు వారిని మంచ అదర్చంగా పెట్టుకొని వారి అడుగుఊడలలో నడవదమే మన కర్తవ్యం అలాంటి వ్యక్తి మనకు యిక లేదు వారియొక్క ఆశయాలను ఆచరణలో పెట్టుకుంటూ వారి ఆత్మకు శాంతికలుగ భేయాలని కోరుతూ వారి కుటుంబానికి సానుభూతి తెలుపుతున్నాను ఈ అవకాశం యిచ్చినందుకు కృతజ్ఞత తెలుపుతూ విరమిస్తున్నాను

శ్రీ వై సూర్యనారాయణమార్తి (పీరాపురం) — అ ధ్వని జా! సథానాయకులు ప్రవేశపెట్టిన తీర్మానాన్ని బలపరుస్తున్నాను మిత్రులు సంజీవయ్యగారు అశాప్రతమైన జన్మను కాళ్యతం చేసుకొన్న మహానీయుడు ఆయన మృతజీవుడు ఆయన చనిపోయినప్పటికి ఆయనచేసిన కార్యక్రమాలు ఆయనను సంజీవంగా చూపించగలుగుతాయి ఇది మానవత్వంలో ప్రధానమైన అంశం ఇది ఎవరికి దక్కుతుందో ఆయన మానవజన్మను సార్కం చేసుకొన్న మహానీయుడు ఇది మానవఉన్నతిలో రహస్యం ఈ రహస్యాన్ని అర్థం చేసుకొని ఆచరించి సత్కర్మాలుకు అని అనిపించుకోక లిగిన థాగ్యం హరిజన కుటుంబంలో పుట్టిన సంజీవయ్యగారికి కలిగింది మరణం ప్రతి మానవడికి తప్పనిది అది తెలిసిఉన్న విషయం మరణం వల్ల విచారపడేకంచే ఆ వ్యక్తి చేసిన మహాత్మర కార్యక్రమాలు ఏది మినహాయిలచి ఉన్న వో వాటికోసం కార్యకర్తలు త్యాగం చేసి ఆయనమీన ఉన్నటువంటి భక్తి విశ్వాసాలకు చిహ్నంగా వాటిని ఆచరణలో పెట్టి త్వపజలకు అందించినప్పుడే ఆయనవై మనకు ఉన్న విశ్వాసాన్ని తెలియజేయగలిగినవాళ్చం కాగలమని నేను విశ్వాసిస్తూ ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రవేశపెట్టిన తీర్మానాన్ని బలపరుస్తూ వారి కుటుంబానికి సంతాపాన్ని తెలియజేయగలిగినవాళ్చం క్రమాగా త్తు పీండ,

శ్రీ పి రంగకాబు (ఆచాయ్యపురం) — అధ్యక్షా, సంజీవయ్యగారిని గురించి ఈచినప్పుడు ఈ కాలంలో మన భారతదేశం మొత్తం మీరు ముఖ్యింగా ఆంధ్రచేంలో అంత ఆంధ్రప్రవంతుడు, అంత దుర్గాప్రవంతును అయిన వ్యక్తి లేదనిస్తుంపి సంజీవయ్యగారి వెంట పశులు పెన్నాదుతూ ఉండేవి తొలిసారిగా రాజీంయాలలో ప్రవేళం అద్యతంగా వచ్చినది అది కానీస్టీట్యూయింట్ అనెన్ని మౌంబ్రిఫీవ్ కాంగ్రెస్ లో పలుకుబడి ఉన్న నాగప్పగారు వెళ్లి లేపోవదం చంఫిచింది రాంగ్రెస్ రంగాగారి ఆధిష్టాం క్రింద ఉండేవి అందులో కైలుకు వెల్లినయువకును వర్కుంగ్ కమిటీ సభ్యుడు అయిన ఐ స్నేయ్ య్యగారికి వయసు చాల లేదు సంజీవయ్యగారికి ఆ పదవి వచ్చినది రాజగోపాలచారిగారి మంత్రివర్గంలో అయినమంత్రి అయ్యారు కుమారస్వామిగారి ప్రభుత్వం లేనప్పుడు రాజగోపాలచారి ముఖ్యమంత్రి కాకపోతే సంజీవయ్యగారు మంత్రి అయ్యేవారు కాదేమో? రాజగోపాలచారిగారు కలపిత వాతావరణం లేకుండా ఉండడానియి అవకాశం ఉంటుండని వెతికి సంజీవయ్యగారిని అయిన క్యాపిసెట్లో మంత్రిగా వేసుకొన్నారు మన రాష్ట్రంలో ముఖ్యమంత్రి పదవి శనకు అక్కర లేకపోయినా సత్యనారాయణరాజగారి కోసం ముఖ్యమంత్రిగా ఉంటే బాగా ఉండేనని కానీ వాన్ చేసుకొని, రాష్ట్ర రాజకీయాలలో సంజీవయ్యగారు ఉంటేనే ఈ సమస్య తేలుతుందిని, అయిన ముఖ్యమంత్రి అయినారు తరువాత కారచాంతరాలవల్ల సంజీవరెడ్డిగారు మన ప్రదేశానికి మరల ముఖ్యమంత్రిగా వచ్చినప్పుడు, సంజీవయ్యగారు ప్రెసిడెంట్ కాకమనుపు అప్పుకు సంజీవయ్యగారిని మంత్రిగా చేరమంచే నేను చేరను, సత్యనారాయణరాజగారు వసేనే, మేము యిన్నరము వసామని చెప్పారు సంజీవరెడ్డిగారి క్యాపిసెట్లో మంత్రిగా ఉంటే ఈ దేశానికి యింత వేగ్ నాయకత్వం వహించే అవకాశం ఉండేది కాదేమో? ఆ పటుల మూడు నెలలు పదవి లేకుండా చేసిపుటికి ఆయన నెహచ్చిగారి దృష్టిలో పడి కాంగ్రెస్ అధ్యక్షుడు అయినాడు కాంగ్రెస్ అధ్యక్షుడు అయిన తరువాత మరల నెహచ్చిగారు కాబినెట్లో తీసుకొన్నారు ఒకే వ్యక్తి—‘ప్రిమిస్ మండి మద్రాసు రాష్ట్రంలోను, అంధ్రాష్ట్రంలోను ప్రతి కాబినెట్లోనూ మంత్రిగా వుంటూవచ్చారు రాజగోపాలచారిగారిని, ప్రకంగారుగాని, గోపాలరెడ్డిగారుగాని, తరువాత సంజీవరెడ్డిగారు తాను స్టోయింగా కాంగ్రెసులు అయ్యుంతవరకు వీరందరి కాబినెట్లోనూ ఆయన మంత్రిగా వున్నారు అలాంటి అంధ్రప్రం ఆయనకే చిక్కించి జవహర్ లాల్ మంత్రివర్గంలో మంత్రి అయిన్నాడు, లాల్ బహదుర్ మంత్రివర్గంలో మంత్రి అయినాడు, అందిరా మంత్రివర్గంలో మంత్రి అయినాడు ఏశాంటి అంధ్రప్రం ఆయనకే చిక్కింది రెండుసార్లు కాంగ్రెసు అధ్యక్షుడు అయినాడు ఇటువంటి తరువణలో ఆయన లేకపోవదం, అది ఆ రకంగా ఆయన దుర్భాగ్యవంతుడని నా నమ్మకంల్ని లేకుంటే, ఆధ్యాన ఎంభ నాయకత్వం

వహించేవాడో ఒక సందర్భంలో నేను కీళ్లు పెట్టివుంటేని, ఆయనను ఒక ఉపకారం చేయమని ఆయన చాలా శాధవడాడు, చేయలేకపోయినందుకు, నేను ఒక సందర్భంలో ఒక పద్మం చదివాను ‘ఇది విసవయాగ్ని కాలజ్ఞానంలో రాశాను’ అని అదేమీ కాదు, ఆ కాలజ్ఞానం—ఎవరో ఒక హరిషమదు, సబ్రిత్తానైక్ లద్దీగం పోయిన తరువాత యాదిగో మన బ్రహ్మాంగారు యిది ప్రాశారు అని చెప్పినప్పుడు, ఆశ్వర్యపోయాను, ఎందుకో—కవిత్వం ప్రాయుడానికి కూడా అదే నాకు ముందుగా వచ్చింది అది నోటిలో వచ్చింది, అది అటవెలది అఱుంది అదేమంచే—

కండనూలు పురికి కడుచేరువగనున్న

పెద్దపాటి పల్లె పేదలందు

మాన్యుడోకడుప్పటి మహినేలవాడయా

ఆలకించవయా అభిలరామ—అని

దానిని మరికొద్దిగా విస్తరించి, కాలజ్ఞానం, సంజీవరెడిగారిగురించి, అందరిని గురించి యింకా రాయబోతున్నాను, యిది సరదాగా రాసింది, అరిమాసి ఆయన నవ్వాడు ఆయన మాన్యుడువతాడని అందులో వుంది పోతే సంజీవరెడిగారు. యాయన ఆ రాజకీయాలు మీకు తెలుసు నా పదవిపోయింది కాబట్టి నా దుఖం పెళ్లబుచ్చుకోడానికి అందులో కూడా ఉటంకి సే ఒక చిరునప్పు నవ్వాడు.

నామసామ్యమందు నరవాలిరువురు

పదవి విధివశాన బదయుచంద్రు

రాష్ట్రపాలుడోకడు రారాజోకండయా

ఆలకించవయా అభిలరామ

అందులో రారాజు అంచే ప్రెసిడెంటు అని. నా దృష్టిలో ఎప్పుడూ కూడా సంజీవయ్యగారు ప్రెసిడెంటు అప్పతాడని వుండేది నేను చాలా మందికి చెప్పి వాడిని గాంధీజీ కలలుకంటున్న ఒక హరిషన శ్రీ ప్రెసిడెంటు కావాలంచే హరిషన శ్రీయేమి, శురుమడు అఱునా అవచ్చు అని థావించాను ఎందుకంచే గాంధీజీని మాడకపోయినా, చాలా అర్థ దు, చాలా గొప్పవాడు, విన్ముత ఆయన గుచ్ఛాలలో ఒరటి అని చాలా మంది చెబుతూవుంటారు. విన్ముత పాథూన్యుమైనది కాదు శ్రీరాముడై వర్ణించేటప్పుడు విన్ముత, విన్యసంపన్నత ఆయన ప్రధాన గుణంగా పరిస్థారు. అదేవిధంగా గొప్పవ్యక్తి, మానవత పరాక్షమేందినటువంటి వ్యక్తులలో ఆయన యూ నవీనయంలో ఒకడు అని ఆయనతో సంబంధం వున్న వారికే కాదు, యితరక్తా ఆయనను ఎగిన హరికి కూడా తెలుసు ఆల్చాంటి వ్యక్తి, చిరపరిచితుడైన వ్యక్తి పోవడంతో అంధ్రదేశం అభాగిని ఆయికి ఆ క్షారేణంగా ఈ సంతాప శ్రీరామున్ని నేను అజపరుస్తూ నేడవు తీసుకుంటువ్వాళ్లి.

సాంకేతిక విద్యాకాభ మంత్రి (శ్రీ ఎపి మదనమోహన్) — అధ్యక్షా, సంబిలయ్య గారి విషయంలో కొంతమంది సభ్యులు ఏమో అట్ట దు గు న చెందినవారిపై ఏమో సాముఖ్యాతి అని, లేకపోతే వెనుకబడినవారిపై అని ఆ విధంగా చెప్పడంవలన వారిని చిన్నపరిచినవారం అవుతామేమోనని నేను వ్యక్తిగతంగా అభిప్రాయపడుతున్నాను ఎండకంచే ఆయన అందరికి ఆత్మబుంధువుగా, అప్పి మిత్రుడిగా వుండే వారు ఈ వర్గం, ఆ వర్గం అనిగాకుండా, పున్నతవర్గాలవారిపట్లనేగాక, క్రిందివర్గాలవారిపట్ల ఎంతో ప్రేమతో, విశ్వాసంతో అందరిమెడల ఒకేరీతిగావుండేవారు అందరూ కూడా ఆయనయొడల అటువంటి ప్రేమను, విశ్వాసాన్ని ప్రదర్శించే వారు వారు అనుసరించే సిద్ధాంతాలవలనగాని, ఆచరణరూపంగా ఆయన చేసే ప్రజానేవకు ఆక్రీతులై అందరూ కూడా ఆయనకు అభిమానులుగా తయారైనారు అందు వల్ల, ఏమో ఒక వర్గానికి నేవగాని, వారి ప్రాతిషిధ్యంగాని పరిమితి అయిందిని చెప్పడం మంచి విషయం కాదు ఆయన అందరి మొడల ఎంతో అప్పాయింగా, అభిమానంగా వుండేవారు పదిహేను ఇరవై సంవత్సరాలుగా వారు కనిన కలలు యానాడు అచరణయోగ్యమవుతున్న తరువంతో హరాత్తుగా ఆయన పోవడం, నిజంగా దేశానికి తీరని లోటు, జీవాచలశ్యామికి యానాడు యాదేశంలో నాయకత్వం వహిస్తున్న శ్రీమతి ఇందిరాగాంధిగారు కూడా ఎవరి విషయంలో చెప్పుకున్న వీరి విషయంలో 'పర్సనల్ వాన్' అన్నారు నిజంగా అది చాలా చెద్ద ట్రీబూట్ చాలామంది వ్యక్తులకు యా ట్రీబూట్ దొరకడం కష్టం ఈ సమయంలో యింకా ఎక్కువగా మాట్లాడకుండా ఉడతాఫక్తిగా, ఆంగ్రేష్ ప్రభుత్వం తరపున, ముఖ్యమంత్రిగారి అనుమతితో వారి గౌరవార్థం, జ్ఞాపకార్థం ఆంగ్రేష్ ప్రభేదాలో నున్న పొలిచెక్కుక్కున్న, ఇంజినీరింగు కాలేజెస్, ప్రభుత్వం అస్తిత్వంలో వున్న వాటిలో, వారి పేర ఒక గోల్డ్ మెడల్ యిన్సిటీట్యూన్ట్ చేయబడుతుంది బెట్ట పూడింటు అఫ్ ది ఫైనల్ ఇయర్ వారికి ఫూత్రం, వీరి గౌరవార్థం, జ్ఞాపకార్థం యింట్రుయ్యెన్ చేయబడుతున్నామని నేను ప్రభుత్వం తరపున, ముఖ్య మంత్రిగారి అనుమతితో ప్రకటన చేస్తూ పెలవుతీను కుంటున్నాను.

شروع سلطان صلاح الدین اویسی (یاقوب بورہ) - مسٹر اسیکر سر - سنجدیویا صاحب کی موب اور اسکے بعد عوام کی حانت سے انکی موب بر حن جدیاں اور احساسات کا اطمینان کیا گیا اور یہر اس ایوان میں حس تربیت ہوئے دل کے ساتھ اشکار انکھوں سے آنسو دھائے گئے وہ خود اس ناٹ کی صہاٹ ہے کہ اگر زبان سے کچھ بھی نہ کہا جاتا تو بھی یہ اس ناٹ کا ثبوت نہیا کہ انکی یاد کتنے دلوں میں ہے۔ زندگی خود موت کی دلیل ہے۔ انسان کچھ کام ایسے کر جاتا ہے جسکے نفعوں ناقی رہ جاتے ہیں۔ سنجدیویا صاحب گو کہ ہم میں میں رہے انکی یاد ناقی ہے۔ اس ایوان میں جن لوگوں نے تقریریں کیں اس سے یہ طاہر ہوتا ہے کہ انکے نعلیٰ سے وہ کیا جدیات رکھتے ہیں اور ان سے اپنیں کیا عقیدات تھیں - میں بھی اپنے آپکو ان ہمپیاں اور احساسات یہی وابستہ کرنے ہوئے یہ کہوں گا کہ وہ اقلیتوں کے تعلقی

Concise Motion:
re: Demise of Sri D. Sanjivayya,
former Chief Minister.

చేసే చాతుర్యం అయిలో ఎంటో వుండేవి ఆమమది క్రాప్యమైన కంఠం సాహిత్యగొప్పులన్నా, సాహిత్య సభలన్నా ఏమాత్రం వీలన్నా వాటలో పాల్గొనడానికి ముంచంజ వెసెవాయ నాహిత్యంలో అభియచి, అభినిషేం గల చాలా కొన్ని మంది రాజీయ వేతలలో ఒకటైన శ్రీ సంజీవయ్యగారు మరణించడం తెలుగువారే దురదృష్టప్పుటే ఉనాలి శ్రీ సంజీవయ్యగారు దీకు, ఉపరాతులసట్ల సేనానురక్తి, దేశభక్త పారి తీవి ० రంగారించుపున్న సుగుఢాలు లంతేకాదు శ్రీ రంజీవయ్య గారు సహాయులు, స్నేహశిలురు తనపకుంవాఁగాక లుంగి అంరాధమానా ఎను చూఁగొన్నారు. వారి పూర్వాన్ని ఇంధుడేళీయులకే కాదు, దేశానికే తీసిని సంచా ఆయన ముంచం రాజీయవాచునేగాక, లాసేముంది సాహితీపరును వీషావలో ముంగొపేసినది. నేను వ్యక్తిగతంగా ఒక ఉత్తమ స్నేహాత్మకీ, అతుణ్ణుండి మన సహాచరుణీ, ఉదాహరించున్న నాయకుణ్ణి కోల్పోయాని దుఃఖమైనాను ఈసంచారంగా సథ్యానాయచులు యిలర జథ్యలు వెలిబుచ్చిన ఎభిప్రాయాలో సంపూర్ణంగా టీఫిస్టిస్ట్రూ శ్రీ సంజీవయ్యగారి కుటుంబానికి నా సంశాపాన్ని సానుఖారిసే కెలియచరుస్తున్నాను.

The question is :

"This House places on record its deep sense of sorrow at the demise of Sri D. Sanjivayya, former Member of the Andhra Pradesh Legislative Assembly and former Chief Minister and conveys its deep sense of sympathy to the members of the bereaved family."

The Motion was adopted nem con.

(.55 P.M.) Mr Speaker.—The House now stands adjourned to meet again at 8-30 a.m tomorrow.

(The House then adjourned till Half-past Eight of the Clock on Tuesday, the 20th June, 1972).